

4500 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Vabilo na prvo južnoštajersko hmeljarsko razstavo v Žalcu. — Razglas glede oddaje travinega semenja s svrhu povspesovanja pridelovanja travinega semenja na Štajerskem. — Razglas glede naročbe nove izdaje Brüdersove knjige o spravljaju in pošiljanju pečkatnega sadja. — Naša kupčija s klavno živino na zunaj pod vplivom sedanje carinske tarife. — Žužek. — Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini. — Nekaj besed k bližajoči se trgatvi. — Hmeljska letina 1912. — Ogledovanje hrusk-moštonic v Lincu. — Sejem z žrebi v Feldkirchenu na Koroškem. — Jesensko ogledovanje pinčavske živine s prodajo. — Temeljna postava gnojenja. — Poiskusno gnojenje travnikov na Spodnjem Štajerskem. — O pridelovanju cikoriije in njega rentabilnosti s posebnim ozirom na Srednjo in Spodnjo Štajersko. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Poročilo o stanju hmelja. — Uradno. — Vposlano. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznaila.

Vabilo

na prvo južnoštajersko hmeljarsko razstavo v Žalcu, ki se vrši pod pokroviteljstvom veleblagorodnega gospoda Karola viteza Haupt, grajščaka in hmeljarja v Straußenegg, v času od 15. do 22. septembra t. l. telovadnici novega šolskega poslopja.

Program:

A. Prijava.

1. Kdor se želi udeležiti razstave, ktera se priredi v svrhu povzdige in povspesovanja južnoštajerskega hmeljarstva, naj to javi društvenemu vodstvu spodnještajerskega hmeljarskega društva v Žalcu, na kar se bodo zglastitlju takoj doposlali potrebni obrazci.

2. Prijava je izvršena, bržko je vposlal zglastitelj zglastilno in vprašalno polo, ktero je čim najbolj natanko izpolnil, južnoštajerskemu hmeljarskemu društvu v Žalcu.

B. Vpošiljanje hmeljskih poiskusenj.

4. Od vsake hmeljske poiskusnje, ki se razstavi, se mora vposlati vzorec 2 kg v zapečatenem zavojčku do najdalje 10. septembra t. l. poštnine prosto hmeljarskemu društvu. Za vsako prijavljeno hmeljsko poiskusnjo se mora izpolniti posebna zglastilna pola in zaznamovati z isto številko ali drugim znamenjem, ki je identično z oznako na vzorcu. To oznaknilo pa ne pride neposredno na zavojček, ampak na posebni naslovni listek, ki se mu privesi.

5. Zavojčke za hmeljske vzorce in naslovne listke da hmeljarsko društvo po zglastitvi brezplačno na razpolago.

6. Vposlane hmeljske poiskusnje ostanejo last hmeljarskega društva, ki bo porabil morebiten izkupiček v delno pokritje stroškov razstave.

7. Prepozno došle poiskusnje se ne morejo pripustiti na razstavo.

C. Dopuščanje.

8. Razstave se lahko udeleži vsak spodnještajerski hmeljar.

9. Dopuščajo se le nežveplani hmelji zadnje (1912) letine, ki so se pridelali na Spodnjem Štajerskem od razstavjalca samega s poljskim pridelovanjem (nikakor pa ne s poskusnim pridelovanjem na mali parceli).

10. Razstavijo se le tiste hmeljske poiskusnje, ktere je spoznala za to pripravne komisija za bonitiranje, ki je sestavljena iz strokovnjakov.

11. Rezultat bonitiranja in premovanja se objavi na dan otvoritve zastave, in dobi vsak razstavjalec o dobroti hmeljskih poiskusenj podroben odgovor.

12. Za premovanje hmelja je na razpolago 27 nagrad, in sicer: I. nagrada srebrna državna kolajna poleg 100 K (od razstavnega komiteja) in diploma; II. in III. nagrada po jedna srebrna državna kolajna, poleg še diplome; IV. do XIII. nagrada po jedna srebrna kolajna c. k. kmetijske družbe, razven tega še diplome; XIV. do XVI. nagrada po jedna bronasta državna kolajna in še di-

ploma navrh; XVII. in XVIII. nagrada po 25 K od deželnega odbora; XIX. do XXII. nagrada po 15 K od deželnega odbora; XXIII. do XXVII. nagrada po 10 K od deželnega odbora.

Za razstavni komite:

Franc Roblek, Anton Petriček,
predsednik. poslovodja.
Člani: Anton Antloga, Gotovlje; Karol vitez Haupt, Straußenegg; Karol Janič, Žalec; Ivan Jeschounig, Arja vas; Edvard Kukec, Žalec; Franc Oset, Vransko; Florijan Rak, Braslovče; Jožef Širca, Žalec; Avgust Sušnik, Celje; Julij Žigan, Polzela.

Namestnika: Martin Ocvirk, Mala Pirešica; Jernej Radišek, Kaplja.

Razglas

glede oddaje travinega semenja s svrhu povspesovanja pridelovanja travinega semenja na Štajerskem.

Pod pogojem, da bode visoko c. k. poljedelsko ministerstvo pritrdilo nadaljnemu povspesovanju pridelovanja krme z uvedbo pridelovanja travinega semenja na Štajerskem, namisli centralni odbor v smislu sklepa z dne 9. julija 1912 akcijo glede pridelovanja klaje nadaljevati na ta način, oziroma jo raztegniti, da bo razven akcije za oddajo travinega semenja v svrhu napravljenja travnikov še tudi oddajal brezplačno potrebna semenja takim posestnikom, kteri hočejo sejati travo in deteljo v to svrhu, da se dobi travino in deteljno semeje.

Da se osnujejo nekaka središča za pridelovanje travinega semenja se priporoča, da se prijavi iz jednega in istega podružničnega okoliša več interesentov.

Dovolitev subvencije, t. j. brezplačna oddaja travinega semenja za sejanje trave v to svrhu, da se dobi travino semeje, je zvezano s pogojem:

Da se mora nahajati polje v dobrem kulturnem stanu, to je, biti mora dobro pognojeno in brez plevela; nadalje da se morajo prosilci obvezati, da bodo jim vposlane vprašalne pole tekom določenega časa vestno izpolnjene predložili potom podružnice osrednjemu odboru; potem, da bodo izvedli setev in nje oskrbo stvari primerno po jim danih navodilih za obdelovanje in da bodo dali Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem predkupno pravico za tisto množino travinega semenja, ki je ne potrebujejo za lastne potrebe. Razven tega se obveže prosilec, da bo dovolil vsak čas pristop strokovnim organom, kterm se je poverilo nadzorstvo teh setev, in da se bo ravnal po danih navodilih.

Vzorci za prošnje za naklonjenje travinega semenja, kakor tudi navodilo za pridelovanje semenja s vprašalnimi polami se dobijo pri c. k. kmetijski družbi v Gradcu, Stempfergasse 3.

Razglas

glede naročbe nove izdaje Brüdersove knjige o spravljaju in pošiljanju pečkatnega sadja.

P. t. člani c. k. kmetijske družbe opozarjamo, da izide na novo v zalogi družbe brušurica stro-

kovnega učitelja Brüdersa o spravljaju in pošiljanju pečkatnega sadja v nemškem in slovenskem jeziku, ktera se dobi koncem meseca avgusta 1912 pri podružničnih načelnstvih po 20 vin izvod.

Da morejo podružnične družbi navesti število izvodov te brošurice, ki ga potrebujejo, priporočamo, da se člani že sedaj oglasijo k naročbi te knjige pri svojih podružničnih načelnstvih.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Naša kupčija s klavno živino na zunaj pod vplivom sedanje carinske tarife.

Ko so se obravnavala pripravljana dela za sestavljenje carinske tarife leta 1906, zastavili so naši kmečki zastopniki vse svoje moči in ves svoj vpliv za pomnoženo carinsko varstvo. Bati se je bilo namreč, da bode nazadoval naš izvoz živine v nemško cesarstvo — ki je največji odjemalec naše klavne živine — ker je Nemčija zvišala carino na uvoz naše živine tjekaj. Umdljivo je toraj, da se je morala staviti na drugi strani tudi zahteva, naj se razveljavijo mejne ugodnosti za uvoz živine iz Srbije v našo državo, ki so se dovolile temu balkanskemu kraljestvu v trgovinski pogodbi leta 1892.

V naslednjih vrsticah bom razpravljaj o tem, v kolikor so imela ta prizadevanja uspeh, in kakšne so bile posledice.

V carinski tarifi leta 1906 so stopile v primeri s poprejšnjo precejšnje spremembe v veljavo; predočuje nam jih naslednja tabela ali razkaznica:

	nova carinska tarifa	stara carinska tarifa
	kron od glave	
voli	60.—	35.71*
biki	30.—	9.52
krave	30.—	7.14
mlada živina	18.—	7.14
teleta	5.—	3.57
ovce in koze	2.50	1.19
jagnjeta in kozlički	1.50	0.60
svinje	1.50	0.71
	12.50	7.14
	22.—	

Vlada je utemeljevala to zvišanje carine z ogroženjem naše živinoreje, ktera temelji pred vsem na izvozu živine. Izvoz je do sedaj omogočil vkljub naraščajočemu domačemu konzumnemu pomnoženju števila živine in obstanek dosedanje cene, oziroma zboljšanje cen. „Vsled zvišanja carine na uvoz naše živine v Nemčijo“, pravi nadalje obrazložbeno poročilo, „grozi naši živinoreji velika škoda s tem, da bi zaostala velika množina dosihmal izvožene živine na domačih trgih, in bi na ta način v tuzemstvu jako padle cene živini.“ Razventega naglašja poročilo, da so carinski nastavki za živino, ki so bili v veljavi do leta 1906, bili v primeri z vrednostjo živine prav nizki. Ako zavzamemo stališče zdrave carinske politike, tedaj moramo priznati, da je naravnost potrebno, da se določi carina tako, da primerno uravnava tudi brez obstoječih prepovedi za uvoz živine. konku-

* Kot mejna ugodnost se je priznalo Srbiji 4 gld.

renco (tekmo) med domačo in tujezemsko živinorejo. Iz tega vzroka so se zvišali carinski nastavki za uvoz tuje živine v našo monarhijo v smislu želj, ki so jih izrazile kmetijske korporacije in kmetijski sveti.

Splošno pravi poročilo: „Prospevanje naše živinoreje je odvisno pred vsem od naše zemljepisne lege. Veterinarna vprašanja, ki so z lego naše države tesno spojena, so obdala vso Evropo v smeri od severozahoda proti jugoizhodu in v smeri od zahoda proti izhodu takorekoč s celo vrsto jezov, ki delajo prometu z živino velike težkoče. Naša država se mora boriti vsled svoje lege s temi ovirami proti severu in proti jugu, čeravno — kar se splošno priznava — naše veterinarne razmere že več let niso dale povoda za upravičene pritožbe, bodisi iz znanstvenega stališča, bodisi tudi iz stališča praktične izvršitve, in sicer tudi ne od strani tujih držav. Vendar pa hudo trpi naša živinoreja v takih razmerah, ker mora računati z nepričakovanimi slučajnostmi in dan za dnevom naraščajočimi omejitvami. Škodo trpi pa tudi naša carinska in trgovinska politika, ki se drži hočeš, nočeš, moraš načela, sunka in protisunka, kajti le v svojo lastno veliko škodo mora izvrševati in uporabljati proti svojim izhodnim sosedom (balkanskim državam) stroge predpise, ktere ji je naprtal njen zahodni sosed (Nemčija).

Kako se bodo tudi tukaj zasukale v bodoče razmere, to je negotovo; toraj je bilo treba poskrbeti za to, da se ta politika, na katero so do sedaj tako zelo vplivale veterinarne odredbe, reši o prvi priliki tega vpliva in da more promet z živino bolj obravnavati iz stališča varstva s pomočjo carine.“

Zakonodajstvo obeh naših državnih polovic je sprejelo carinske nastavke za živino popolnoma neizpremenjene. Vpeljala se je le pozneje pogodbenim potom tudi carina za teže, in sicer 9 K 40 v za 100 kil žive teže.

Spremembe nemške carinske tarife nam predločuje ta-le tabela:

	Nemško cesarstvo	
	stara	nova
	tarifa	
	vrednost v markah	
voli, komad	25.50	90.—
biki, „	9.—	90.—
krave, „	9.—	72.—
mlada živina, komad	5.—	36.—
teleta, komad	5.—	13.50
svinje (brez praseta), komad	5.—	18.—
ovce, komad	1.—	18.—

Tudi Švica je zvišala svoje carinske nastavke za uvoz živine, ki so zlasti pri volih precej visoki (od 15 na 27 frankov od glave). Meje ugodnosti za uvoz srbske živine so se razveljavile, in po nekaterih brezuspešnih poskusih in po kratkem provizoriju (začasnih odredbah) se je sklenila s tem kraljestvom trgovinska pogodba z dne 14. julija 1910, ki je stopila v veljavo dne 24. januarja 1911. V ti pogodbi se je Srbiji zagotovila delni kontingent uvoza mesa v Avstrijo s 15.000 repov goveje živine in 50.000 komadov svinj. Več se je dovolilo Romuniji v pogodbi z našo monarhijo z dne 23. maja 1909, ki je stopila v veljavo s 1. septembrom 1910. Glasom te pogodbe ima ta naša sosedna pravica, uvoziti v našo državo v presledkih tekom prvega leta 10.000 repov goveje živine; to število poskoči v letih 1915 do 1917 celo na 35.000. Svinj sme uvoziti iz začetka 50.000 komadov, v zadnjih treh letih pogodbe pa 120.000 komadov in pa 100.000 ovac. Uvaža se zaklana živina, toda po prednostnem carinskem nastavku za živo živino. Proti Rusiji je ostala meja zaprta prej kakor slej.

Kako pa se je razvijala pod temi znatno spremenjenimi razmerami naša kupčija z živino na zunaj? Da na to vprašanje odgovorimo, treba je zasledovati statistiko nazaj do leta 1901; kajti sicer ne dobimo primerov. Izvoz klavne živine je bil po številu in trgovski vrednosti ta-le:

leta	komadov	vrednost v 1000 K
1901	284.109	70.265
1902	439.783	98.108
1903	379.134	114.505
1904	291.238	100.311
1905	251.226	88.479
1906	169.972	67.919
1907	180.184	50.084
1908	359.405	79.533
1909	189.455	61.931
1910	132.147	51.225

Izvezmi let 1908 in 1909 je izvoz po številu od 1906 znatno padel. Toda imenovani leti s pomnoženo oddajo živine v tujezemstvo sta prav žalostno poglavje v vzreji naše živine. Ta je tako hudo trpela vsled preslabe krmske letine, da so bili ljudje prisiljeni prodati živino za slepo ceno. Zlasti se je prodalo pod vrednost mnogo mlade živine, posebno v Italijo. O resnici te trditve nam spričujejo sledeče številke glede izvoza mlade živine:

povprečno se je izvozilo leta	glav
1901/1905	38.851
1906	24.509
1907	19.423
1908	95.998
1909	57.634
1910	22.010

Med temi številkami zapazimo takoj, da je bil leta 1908 največji izvoz, in zastoj iščemo jednako visokih števil v naši statistiki glede izvoza mlade živine. Goveje živine splošno in svinj se je izvozilo;

povprečno v letih	goveje glav	živine vrednost v 1000 K	svinj komadov	vrednost v 1000 K
1901/1905	228.347	91.774	7.250	672
1906	126.644	65.420	851	81
1907	91.630	47.305	12.493	884
1908	210.035	75.766	16.731	1.001
1909	147.965	60.359	3.509	356
1910	100.009	50.054	387	39

Pri obeh vrstah živine se kažejo spremenjave, ki pa pri izvozu goveje živine daleko niso tako velike kakor pri izvozu svinj. Naraščanje izvoza svinj v tujino je posebno značilno v letih 1907 in 1908, kar pa je gotovo tudi zakrivilo pomanjkanje piče.

Kam se je izvažala naša živina in pa koliko, izraženo v odstotkih, to nam pove sledeča tabela:

povprečno na leto	Nemčija	Italija	Švica	druge države
1901/1905	91.2	1.3	6.0	1.5
1906	93.5	1.9	3.8	0.8
1907	91.3	2.1	4.5	2.1
1908	58.2	30.6	8.6	2.6
1909	65.3	20.4	13.0	1.3
1910	82.8	7.1	9.6	0.5

Na prvi pogled vidimo, da ima Nemčija za naš izvoz klavne živine velik pomen. V letih 1901/1905, potem leta 1906 in 1907 je šlo več kakor 90% vse naše za izvoz določene klavne živine čez mejo na nemške sejme. — Še le leta 1908 se pokaže čuden preobrat, kajti percentualni del nemškega cesarstva pade na 58.2% in znaša tudi prihodnje leto le 65.3%, medtem ko naraste med istim časom del izvoza naše živine v Italijo od 1.3% na 30.6%, oziroma na 20.4%. Vzrok teh pomnoženih kupov naše živine zastran Italije je bilo pomanjkanje klajil v Avstriji, in pa večja potreba na Italijanskem kakor prejšnja leta. Vsled tega se je tudi spremenila smer našega izvoza živine, ki je bila prej zmiraj enakomerna. Sicer pa zavzema Švica med kupci naše klavne živine za Nemškim cesarstvom prvo mesto. Njen odstotek je znašal leta 1909 za časa cele dobe od leta 1906 sem največ 13%.

Medtem ko zunanja kupčija ne kaže velikih sprememb, je slika uvoza popolnoma drugačna. V dokaz nam naj služijo najvažnejše številke uradne statistike.

Uvoz klavne živine je znašal:

leta	komadov	vrednost v 1000 K
1901	202.029	20.320
1902	251.967	33.095
1903	285.285	40.723
1904	288.781	38.521
1905	291.227	44.812
1906	123.677	16.072
1907	36.800	3.500
1908	46.701	4.008
1909	32.306	3.152
1910	18.146	2.431

Že leta 1906 se je v primeri s poprejšnjim letom uvozilo klavne živine za 167.450 komadov v vrednosti 28.7 milijonov manj, in ta uvoz je v naslednjih letih postal skoro brezpomemben, ker se je Srbiji odvzela v trgovinski pogodbi obmejna ugodnost in so se izdale posebne odredbe za zaprtje meje.

Ako primerjamo izvoz z uvozom, dobimo naslednjo bilanco naše kupčije s klavno živino na zunaj (+ pomeni = večji uvoz; — pomeni = manjši uvoz:

leta	komadov	vrednost v 1000 K
1901	+ 82.080	+ 49.945
1902	+ 187.816	+ 65.013
1903	+ 93.839	+ 73.782
1904	+ 2.457	+ 61.790
1905	— 40.001	+ 43.667
1906	+ 46.195	+ 51.847
1907	+ 143.384	+ 46.584
1908	+ 312.704	+ 75.525
1909	+ 157.149	+ 58.779
1910	+ 114.001	+ 48.793

Glede števila je bila naša zunanja kupčija le leta 1905 pasivna, to se pravi, uvozilo se je več klavne živine kakor pa izvozilo. Po vrednosti pa smo imeli vseskozi večji izvoz. Bilanca se toraj povprečno ni poslabšala; seveda le na zunaj. V resnici pa je bila združena za naše živinorejce deloma z zgubami, ker so bili prisiljeni, toraj ne prostovoljno, prodati svojo živino.

Percentualni delež tujezemstva pri uvozu živine v našo monarhijo je bil ta-le:

Povprečno na leto	Nemčija	Italija	Srbija	Črna gora	druge države
	v odstotkih vrednosti				
1901/1905	1.5	5.0	91.0	1.9	0.6
1906	3.4	9.4	73.4	3.5	10.3
1907	12.7	48.9	7.1	17.7	13.6
1908	10.3	4.7	67.0	11.2	6.8
1909	18.1	3.4	63.6	5.6	9.3
1910	37.0	13.3	2.6	3.8	43.3

Največji delež ima Srbija. Ta doseže povprečno v letih 1901/05 ne manj kakor 91% vrednosti skupnega našega uvoza klavne živine, pade pa leta 1907 na 7.1%, ko so se Srbiji odrekale obmejne ugodnosti in v začetku one dobe, ko nismo imeli nobene trgovinske pogodbe s to južno državo. V prihodnjih dveh letih je bil uvoz živine zopet večji, in sicer zaklane živine na podlagi s Srbijo sklenjene začasne pogodbe (od 1. septembra 1908 do 1. marca 1909). Ko je ta provizorij dotekel, padel je uvoz na 2.60%.

V ostalem odpade uvoz klavne živine, ki znaša 2.4 milijonov leta 1910, na Nemčijo, Italijo, Črno goro, največji del na druge dežele, med kterimi pride na Švico 15.3% in na Nizozemsko 25.6%.

V toliko statistični podatki. Kaj pa sledi iz njih? Da je naša carinska in pogodbeni politika imela te učinke, ki smo jih od nje pričakovali, in da toraj nimamo nobenega vzroka, kreniti proč od nje; tudi iz stališča domačih odjemalcev ne. Od uvoza letnih 10.000 ton (tona je 100 meterskih stotov) argentinskega mesa se je pričakovalo, da bo se s tem odpravilo takozvano pomanjkanje mesa. To bi toraj bilo 100.000 meterskih centov mesa ali okroglo 25.000 volov (po 400 kil klavne živine). Naš izvoz te vrste živinčet pa je znašal (vštevši bike):

povprečno leta	izvoz
1901/1905	108.268 kom.
1906	68.786 „
1907	49.990 „
1908	70.457 „
1909	60.144 „
1910	53.670 „

Lahkoča bi bila, zadržati potrebno število teh živinčet doma, to tembolj ker je zvišala Nemčija carino na uvoz volov — kakor smo videli — od 25.50 na 90 mark od glave. Toda to zmanjšanje izvoza v prid domačega sejna se ne more doseči z nasilnimi sredstvi, ampak edino le s politiko cen, ki nudi prodajalcu vsaj tiste ali še večje ugodnosti kakor tujezemstvo. Toliko kaže naše predstojajoče razmotrivanje na vsak način, da se nikakor ne more govoriti o tem, da vzrejajo naši živinorejci nezadostno množino živine.

Hugo Reinhofer.

Žužek.

Žužek* (nemško Kornkäfer, Kornwurm; lat. *Curculio granalis*), se najde po kašah in mlinih; sploh ga ne manjka v prostorih, kjer se hrani žito. Hrošček je 4 mm dolg in 1.3 mm širok ter temnorjav, v mladosti pa bolj svetle barve. Na glavi nosi tenek rilček s prav krepkimi čeljustmi, s kterimi zgrize tudi trda zrna. Ovratnik je kakor posut z globokimi pikicami, progaste pokrove pa so tako trde, da kar zahrešči, če stopiš na žužka. Žužek prezimi v špranjah in razpokah tramov, če nima mira v žitnem kupu, kjer se je izvalil. Skrivališče pa najde tudi med slamo in plevami, v razpokah tal, v kaši i. t. d. Iz teh skrivališč se

* V odgovor na vprašanje g. H. od Velike Nedelje.

zmuzne spomladi ter se razširi in pomnoži v kaščah. Spomladansko solnce ga je prebudilo iz zimskega spanja, kajti toplota je njegov življenski element. Hrošč za kratko dobo lahko prenese tudi do 60 stopinj vročine. Ker ljubi toploto, vzdržuje se kaj rad na solnični strani kašč in pekarij. Trditev, da mu je svetloba nevšečna, je ne-utemeljena. Saj ga lahko dostikrat opazujemo, kako se pride — po zraku ne more letati — iz skrivališč in temnih prostorov gret na solnce.

Samica leže jajca na pšenico, rž, ječmen, pa tudi koruzo. Jajc pa ne leže na zgornjo plast zrnja, ampak kakih 10 cm globoko, to pa ne samo zaradi toplote, ampak zaradi zaduhlosti, ki vlada v kupu. V zrno izdolbe s celjustmi jamico in položi v njo jajce. Zrnje, katero je polno teh škodljivcev, je tako toplo, da kar občutiš gorkoto, ako segneš z roko v kup.

Čez kakih deset dni se izvali iz jajčka bela ličinka z rujavo glavo, ki še se globokeje zavrti v zrno ter je počasi popolnoma izje, da ne ostane v njem niti mrvica moke, temveč sama prazna luščina in pa v njej črvč. Ta se potem zabubi in meseca julija izide gotov žužek, prva mlada generacija.

Ti mladiči ležejo za štirinajst dni jajca, tako da imamo meseca septembra že drugi zarod, ki je seveda mnogobrojnejši od prvega.

Žužki živijo skupaj v gruclah, tako da napravijo v kupu zrnja ogromno škodo. Le pomislite to-le: Dr. Nördlinger trdi, da naleže samica prvokrat 6 do 150 jajčec, drugo krat pa do 6 tisoč, toraj se v resnici ogromno naglo plodi.

Zužku je jako težko priti na sled, ker se na žitu ne pozna, da glojejo črvi na njem. Hrošč se edino-le ovadi s tem, kar sem že zgoraj omenil, da so taki kupi zrnja nekam segreti, kar večča roka kmalu opazi.

Ubrani se tega škodljivca najlažje s tem, da so žitnice ali kašče zračne in svetle. Skrbite tudi za snago! Odpirajte okna in vrata na kaščah, da zrak prepíše vse prostore. Vse špranje in razpoke pobelijo z apnom!

Polivanje podna v kašči z vročo vodo ne hasne, ker samica leže jajca v zrno. Brezuspšno je tudi polivanje posod za zrnje s skuhanimi bridkimi tekočinami ali z galico. Nič ne dosežeš tudi, če tla poskropiš s terpentinom ali pa z vodo, v kateri si kuhal tobak, brinje, i. dr.

Zatiraj pa žužka s tem, da takoj zmlatiš žito, če ni dobro dozorelo, ali če si snopje spravil še mokro. Zrnje zlasti pregrebaj in premešaj z lopato meseca julija in septembra, ker se ravno takrat množi žužek. Ako to delo opravljaš spomladi, ne bo ti žal, ker temu škodljivcu ni nič neprijetnejše kakor hladen zrak in preprih. Ne puščaj v kašči kupčkov starega zrnja, pomešanega s prahom!

Dobro bi bilo, če bi položili v kupe zrnja cevi, po katerih pride mrzel zrak; zrnje se ne more segreti, in žužek se ne plodi tako zelo.

Ako imaš v kupu dosti žužkov, moraš zrnje presejati, zalego kolikor mogoče pobrati in sežgati v peči, zrnje pa dati v mlin. Dobro je, če v žitnici tuintam razporežiš cunje, ker se pod njimi radi zbirajo žužki, kakor nas uči izkušnja. Pokladanje starih cap še je uspešnejše, če zlasti v zgodnji mrzli spomladi v tako krpo zaviješ vroč kamen ali opeko, kajti toplota žužka posebno vabi in mami. Ko se jih je precej nabralo, poberi te škodljivce in jih seši.

Pokončavati jih moraš posebno spomladi, ko se zbudijo iz zimskega spanja in se spravljajo k ploditvi, drugič v začetku meseca julija, ko se prikaže prvi zarod in potem meseca septembra, ko pride druga generacija.

Dr. Miestinger, vodja c. k. postaje za varstvo rastlin, nasvetuje to-le: Predno spraviš novo zrnje, treba je kaščo razokužiti. Kot razokuševalni sredstvi se uporabljata anilinovo olje (Anilinöl) in ogljikov sulfid (Schwefelkohlenstoff). Če se uporablja anilinovo olje, moramo kaščo izprazniti, razpoke in špranje pa se morajo, predno jih zadelamo, namazati z anilinom (1 liter anilinovega olja na 15 litrov vode); stene se pobelijo na sveže z apnom, kteremu smo dodali 1 liter anilinovega olja na 15 litrov beleža. Žužka umoriš, če postaviš plitve krožnike z anilinovim oljem v kaščo, koje okna in vrata si dobro zadelal. Ker pa je plin od anilina tudi za človeka strupen, treba je žitnico dobro prezračiti, in se morajo stene dobro posušiti, predno spraviš v tako shrambo zrnje.

Uporaba ogljikovega sulfida ima to prednost, da kašče ni treba izprazniti, toda to sredstvo je zaradi ognja jako nevarno. Plin se jako rad razleti, zato ne hodite blizu z lučjo! Ker je to sredstvo, kakor že rečeno, zaradi ognja skrajno nevarno, se malokdaj uporablja. Če se zrnje nahaja nad stanovanjem ali hlevom, se ogljikov sulfid ne sme uporabljati za zatiranje žužkov, ker je težji nego zrak in toraj lahko prodre v spodnje prostore, kar bi bilo nevarno za ljudi in živino. Ogljikov sulfid se nastavi v nizkih, toda obsežnih posodah po kašči skozi 24 ur; vrata in okna žitnice pa se morajo prej dobro zadelati. Pozneje je treba prostore dobro prezračiti, zrnje pa premešati. Tudi če je v kupih že polno žužkov, se z uspehom uporablja ogljikov sulfid. Spravi zrnje v podolgovate kupe, na vrh kupov pa posode z ogljikovim sulfidom, 1 meter vsaksebi, čez vse to vrzi plahte! Po preteku šestih ur se mora potem zrnje dobro premešati.

Baje preženemo žužke iz kašče tudi s tem, če zanesemo v njo kup sveže krme.

Da se obvarujete velikega škodljivca, skrbite pred vsem za snago; napravite na žitnicah na nasprotnih straneh dovolj velika okna, ne pa okinjake; ne odpirajte vrat in oken samo takrat, ko pridete po zrnje v zrnsko klet, ampak zračite jo prav pogostoma. J—š—č.

Prva pomoč pri nenadnih boleznih in nezgodah pri živini.

(Dajle.)

Porodna vročica krav.

Bolezen, ktera se je svoječasnno prištevala najnevarnejšim in kateri je podleglo toliko in navadno ravno najboljših molznih krav, je porodna vročica krav. Njena nekdanja nevarnost pa je že potekla, ker uporabljajo živinozdravniki že z uspehom razne načine zdravljenja, in tako se posreči skoro vsikdar rešiti pogina živino, katero je napadla ta bolezen, ako se pravočasno začne z zdravljenjem.

Porodna vročica krav se pojavi po storitvi drugi ali tretji dan. Našel pa sem to bolezen tudi že o drugem času kakor po oteletenju. V dolini ob Murici, kjer sem prej deloval, kupijo posestniki, ki se bavijo le z mlekarstvom, dostikrat od kmetov iz gorā jako breje krave, ki se bodo kmalu oteletile, ali pa take, ki so pred kratkim storile in so toraj dobre molznice. Pri teh slednjih kravah sem opazoval v večih slučajih prikazni porodne vročice krav že 8 do 10 dni po oteletenju. Vzrok ti boleznii je bil na vsak način ta, da je prišla dotična živina od prejšnjih slabih jaslji k dobri paši in jaslim, polnim dobre klaje. Porodna vročica gre roka v roki z obdelovanjem zemlje in intenziviteto (jakostjo) gospodarskega obrata. V gospodarstvih, kjer je na razpolago dosti bujne mrve, in kjer se peča gospodar z mlekarstvom ter krmi živino v hlevu, so slučajji porodne vročice mnogobrojni. V bolj oddaljenih gospodarstvih z bolj ekstenzivnim (razsežnim) obratom, kjer se živina goni na pašo, pa se pojavi ta bolezen le poredkoma. Tako so se pokazali le posamezni slučajji porodne vročice krav v okraju Oberwölz, ker se živina v teh krajih mnogo spušča na pašo; medtem ko so me poklicali na pomoč v murički dolini gotovo vsako leto po petdeset in še večkrat h kravam, ki so obolele na ti boleznii. V dokaz, da stoji ta bolezen v ozki zvezi z intenzivnim krmljenjem, naj navedem to okolnost, da nisem doživel leta 1908/09, ko je bilo znano pomanjkanje krme, niti jednega slučajja te boleznii, medtem ko sem zdravil pred in po tem času — kakor že prej omenjeno — vsako leto čez petdeset živinčet.

Tudi kratko pred storitvijo sem opazoval telečjo vročico. Tukaj je bil vzrok razven preoblega pokladanja še ta, da so se krave nekaj dni pred oteletenjem popolnoma izmolzele. Popolno izmolzenje neposredno pred ali po storitvi je le prerado vzrok, da se pojavi ta bolezen.

Krvni naval h kolkovim organom je ob času poroda itak pomnožen. S popolnim izmolzenjem vimena, z odpavljenjem porodne vode in s porodom sploh nastanejo prazni postori, h kterim sili kri, medtem ko primanjkuje drugim udom krvi. Tako si moremo tudi razlagati prikazni otrpenja, potrebo po spanju in nezavest živinčeta in končno povratek normalnih razmer po zdravljenju vimena. Polno vime toraj vravnava

krvni obtok. Vimena toraj ne smemo jako izmolziti niti pred, niti po oteletenju, čeravno je zelo polno, kajti isto je najboljšo varstvo proti nepravilnostim krvnega pretakanja in porazdeljenja krvi na posamezne ude.

Mojo pozornost je posebno zbuja ta okolnost, da so me morali klicati navadno redno zaradi te bolezni takrat, ko se je na naglem spremenilo vreme, če je naenkrat nastalo toplo vreme, ali če se je bližalo neurje. Ta prikazen se da razlagati s tem, da ima vreme vpliv na živčevje. Če je živina neprenehoma zaprta v vročih, zaduhlih in temnih hlevih, če vsako leto vrže tele, jo molzemo do zadnjega dneva pred storitvijo, ako ji pokladamo le puhlo ničvredno klajo, s katero hočemo doseči mnogo mleka, ali se smemo potem še čuditi, da je ves njen organizem oslabil? Posledica temu pa je, da neugodno vpliva sprememba vremena na slabe živce. Sicer pa opazamo slične prikazni tudi pri ljudeh. Ako nastane nenadoma toplo vreme (široko), se vzdigne nevihta, človek kar čuti, kako mu opešajo živci, in obide ga nekakšna utrujenost.

Znaki bolezni so pri telečji vročici skoro zmiraj jednaki, in če si enkrat videl na ti bolezni obolelo živinčce, boš jo drugokrat takoj spoznal. Krava neha žreti; je trudna; se boji se vleči, ker jo navdaja strah, da bi se ne mogla več vstati. Omahuje, kakor da bi bila v križu mrtvouda. Ako se ne more več držati po koncu, skuša se vleči; ker pa nima več moči, pade na tla. Krava leži potem bodisi kakor navadno, to je: noge drži sključene pod se, bodisi jih iztegne od sebe, kakor tudi glavo.

Če bolano živinčce leži in počiva na trebuhu, hoče zmiraj glavo naslanjati na prsa, kar je značilno znamenje za porodno vročico. Če privzdignemo glavo, takoj jo položi zopet nazaj na stran. Če položimo iztegnjeno ležečo kravo na trebuh, takoj hoče zopet položiti glavo na stran. Uho in rogovi so mrzli, oči zaprte, jezik ji moli iz gobca, diha težko in hropeče. Tu in tam skuša vstati, privzdigne naglo glavo, toda pade ji kakor brez življenja zopet na tla, proti jaslim ali zidu; pri tem si dostikrat poškoduje rogove. Na to nastopi popolna otrplost in neobčutljivost. Živinčetu lahko segnemo v oči, zbudemo z iglo v oko, toda še ne zmeni se za to. Scalnica in blato se ne odpravljata več. Bolezen traja 24 do 48 ur, in če ne pride pomoč, pogine na mrtvoudu srca.

Nujno se mora toraj priporočati, da se brez obutavljenja pokliče živinozdravnik. Njega zdravljenje te bolezni bo imelo izredno ugoden uspeh. Dokler ne pride živinozdravnik, naj gospodar skuša okrepiti delovanje srca s tem, da namaže živinčce z zredščenim terpentinovim oljem ali kafrovcem po hrbtu in ledju ter jo potem drgne s slamo. Na kolk (ledje) in križ se položi mokra rjuha in čez njo potem razprostire topla volnena odeja.* Na vsak način opustite vlivanje zdravil! Ker je pri telečji vročici tudi požirak mrtvouden, obstoji nevarnost, da pride zdravilo v dušnik in povzroči pljučno vnetje. Skrbite tudi za to, da ne bo glava ležala na tleh, ampak bo vsaj nekoliko privzdignjena, da se zabrani iztekanje želodčne vsebine proti gobcu, ker bi se je sicer lahko kaj razlilo tudi v sapnik, če leži glava po tleh razleknjena. Žival tudi ne sme ves čas ležati na isti strani; toraj jo večkrat predenite!

Zabranjevalna sredstva sledijo iz vzrokov. Priporočam zlasti, da nekaj dni pred oteletitvi in nekaj dni potem, ko je krava storila, isti dajate manj klaje. Posebno pa ne smete preveč močno krmiti krav — suholač, ki preveč dobro molzejo. Preveliki dotok krvi k vinemu se ne sme povspeševati s popolnim izmolzenjem siskov. Izprva se odvzame malo mleka in potem še le sčasoma zmiraj večja množina, dokler ne pretečejo nevarni prvi dnevi. V ostalem pa skrbite, da dobi živina dovolj svežega zdravega zraku in omogočite živini, da se dovolj prehodi na pašnikih. Boljše kakor vsa zdravila za razne bolezni je jačenje zdravja in odpornosti živinčet z naravno vzrejo. Čim bolj naravno redimo živino, jo spuščamo na prosto iz hleva, tem bolj zdrava, krepka in odporna bo, tem bolj lažje

* Dular še priporoča, naj se na čelo poklada in večkrat preminja mrzle ovitke; iz črevesa je treba iztrebiti blato s pooljeno roko in potem brizgati vanj milnico (žajfenco), v kateri se raztopi malo soli.

bo skotila, in tem bolj po redkoma se bodo pojavile bolezni pred in po storitvi.

Pride še.

Nekaj besed k bližajoči se trgatvi.

Pri nedvomno velikem napredku, katerega opazujemo pri obdelovanju vinske trte po nastopu trtne uši, se je pravzaprav čuditi, da je drugi del vinarstva, namreč kletarstvo ostalo še precej na isti stopnji, na katerej je bilo pred pojavom tega škodljivca.

Marsikteri je sicer dober vinogradnik, a prav slab kletar. Krčevito se drži v tem oziru starih načel, prevzetih od svojih prednikov. Četudi je tu in tam opravičena neka mera nezaupljivosti proti raznim, sodobnim novotarijam, vendar naj ne sega ta mera čez mejo, katero začrtajo zdrav razum in pa lastne in drugih izkušnje. Nezaupljivost ne sme biti tako velika, da izključi vsak napredek brez pomisleka in morda včasih še sploh le zato, ker to, kar se priporoča, ni zrastle na zelniku istega, kteremu se priporoča.

Napredek je vsepovsod potreben in če je potreben pri gojenju vinske trte, ni nič manj potreben pri gojenju vinskega pridelka; saj je zdavnej dognana resnica, da je vinoreja tem dobičkonosnejša, čim popolnejše je kletarstvo.

Marsikteri vinogradnik se je že prepričal sam, da je kupec sicer občudoval in hvalil njegov lep obdelan vinograd, a njegovo vino pa imenoval brozgo ali čorbo, ki ima razne okuse, samo vinskega ne in ktere ne more rabiti. Pri slabem kletarjenju se pač pokvari tudi pridelek iz lepega in dobrega grozdja.

Pri dobri volji in pri vpoštevanju na razpolago stoječih navodil in nasvetov bi se lahko prepričali mnogi običajni pogreški in bolezni, ki delajo vina manj vredna in suh naš narodnogospodarski žep. Da se temu odpomore, se je treba sprijazniti z mislijo, da po stari poti ne gre naprej. Ne sme se pač prezirati onih okoliščin, ki vplivajo na kakovost vina, da ne bo ta odvisna samo od naključja.

In ker imamo že ob trgatvi priliko vplivati na kakovost bodočega vina, je pač važno, da določimo pravi čas trgatve ter da isto izvršimo z največjo skrbnostjo. Posebno važna je pri nas določitev časa trgatve, kajti le premnogokrat se brez pravega vzroka prerano bere. To tudi marsikdo uvideva, a ne vposteva. Znan mi je slučaj, da se je neki vinogradnik, ki je prerano bral in dobil zato pravo kislico, rotel, da bode postavil v vinograd kamen z vsekanim napisom, kedaj mu je v bodoče iti brat; do prihodnje jeseni pa je pozabil na kamen in na vse skupaj ter je bil eden prvih, ki so pričeli prerano s trgatvijo. Ravnal je kakor mnogi drugi proti boljšemu, lastnemu prepričanju boječ se, da mu par jagod segnijo.

Ob času zorenja pa zaleže par dni čakanja veliko, kajti grozdje pridobi vsak dan na sladkobi in zgubi na kislini, mehenice postanejo dan za dnevom tanjše, vsebina jagod pa sočnejša: vse to torej v obilni meri odvaga izgubo, ki zna morebiti nastati vsled tu in tam se pojavljajočih gnilobe. Kaj drugega je seveda, če gniloba prav močno nastopa; tedaj se lahko vsled čakanja več izgubi, kakor pridobi. V takih slučajih je treba podbirati, včasih tudi splošno brati. Vendar se taki pojavi dogode že bolj proti pravemu času trgatve. Nikakor pa ni opravičeno, pri nas pričeti s trgatvo pred oktobrom ali že celo v sredini septembra, kar se je v zadnjih letih po nekod dogajalo. Ni treba ravnati posnemati vsakega strahopetca, ki se trese za vsako jagodo in prične trgati, če le vidi kje kako gnilo ali od pticev, oziroma muh načeto jagodo, ne oziraje se na to, je-li grozdje zrelo ali ne. Taka preneglica posameznikov pokvari dostikrat kakovost vin celega okoliša, kajti za prvim pričnejo trgati drugi in marsikteri, ki bi sicer rad še čakal, je primoran tudi pričeti, sicer postane njegov vinograd pribežališče vseh grešnikov, krščenih in nekrščenih.

Bere naj se, kadar je grozdje zrelo in to je, ko prične peceljni leseneti, jagode pa dobivati na solnčni strani rujavkasto barvo, da zglejajo, kakor bi bile opečene. Ob enem postaja listje rumenkasto, kar je znamenje, da mu že pojema sladkobotvorna moč. To je torej pravi čas trgatve. Nadalje naj se ne trga, dokler je grozdje mokro bodisi od rose ali dežja, ker zamore ta voda zdatno poslabšati pridelek. Le v slučaju, da nastopi dolgotrajno, deževno vreme, ki povzroča močno gnitje, ne kaže odlašati s trgatvijo, a tudi

ob takih prilikah naj se vsaj počaka, da preneha deževati.

Pri trgatvi je skrbno ločiti nezrelo in gnilo ali drugače bolano grozdje od zrelega in zdravega, istotako belo od črnega posebno tam, kjer kupci ne marajo pri vinu visoke barve. Kjer je mogoče, naj se tudi posamezne vrste trgajo za se.

Skrbno, pravilno odbiranje povzroča res več dela, vendar je na ta način spravljeni pridelek žlahtnejši, ki se da tudi lažje in boljše razpečati; večji trud je torej obilno poplačan.

Sicer pa je mogoče narediti še dobro vino tudi iz gnilega grozdja, ako se ga hitro stisne in mošt natoči v zažveplan sod, da se lahko vsa nesnaga vsede na dno, predno prične vreti. Drugi ali tretji dan, na vsak način pred začetkom vretja, je tako očiščen mošt pretočiti, da se nesnaga izloči, mošt pa prezrači in da izpuhti žveplena sokislina, ki sicer ovira vrenje mošta. Da se sedaj vrenje pospeši je priporočljivo, dodati močno kipečega mošta iz zdravega grozdja.

Na enak način bode letos ravnati z moštom tam, kjer se je pozno žveplalo proti trtni plesnobi, da se izloči med jagodami ostalo žveplo preje, kakor začne vreti, da torej ne dobi mošt okus, oziroma duh po gnilih jajcih. Če bi se še pa vzlic temu pojavil ta neprijeten duh, tedaj je mošt hitro po burnem vrenju razpršeno pretočiti v nekoliko zažveplan sod, in je tako pretakanje ponavljati v presledkih tako dolgo, dokler ne dobi vino čisti okus. Žveplena sokislina, ki jo spravimo z žveplanjem soda v vino in pa žvepleni vodik, ki povzroča oni neprijetni okus, se spojita namreč sčasoma v vodo in žveplo, ki se potem v obliki finega praha vsede na dno soda.

Druga važna, a pri nas še toli zanemarjena točka bodisi pri trgatvi, kakor pri poznejšem kletarjenju je snaga. Nikdar ni mogoče dovolj opozarjati na dejstvo, da brez snage ni dobrega, stanovitnega, čistookusnega vina. Komaj bi bilo dovolj, da bi se na vse posode, orodje in shrambe vtisnila ali vžgala besedica „snaga“, ki naj bi vedno opominjala vsakega, kaj mu je storiti, predno rabi to in ono.

Škafi (vedrice), brente (pute), stiskalnica, kadi, sodi, klet i. t. d.: vse to mora biti pred trgatvo skrbno osnaženo, četudi je tu in tam trda za vodo. Klet je prezračiti, očistiti vseh trohljivih snovij, vnesti in pomesti ter pobeliti, kar se lahko zgodi s trsno škropilnico. Beležu se naj dodene nekoliko bakrene galice, ki zatire razne plesnobe in prhmenje povzročajoče glivice. Zavolj tega je pobeliti še s to zmesjo tudi gantare. Če se belež na zidu noče sušiti, kar je v vlažnih kletih skoraj gotovo, tedaj se priporoča poprašiti stene s fino zmletim gipsom. Posebno lahko se opravi to delo z žveplalnikom.

Priporočljivo je tudi klet, ko smo jo dovolj prezračili, žveplati na ta način, da vsujemo na žrjavico nekoliko žvepla; okna in duri je treba pa dobro zamašiti, da je učinek boljši. Pozneje je seveda klet zopet primerno prezračiti, sicer bi ne bilo obstati v njej.

Slaba, a neredka razvada je tudi puščati ostanke zadnjega stiskanja na stiskalnici včasih do prihodnje trgatve. Ti ostanki se kisajo in povzročajo, ako se stiskalnica prav temeljito ne osnaži, cikanje prihodnjic stiskanega pridelka. Stiskalnico je torej takoj po uporabi in potem pred uporabo dobro očistiti.

Kako je ravnati s sodi, je bilo opisano pred kratkim v tem listu. Omeniti je še, da je pri železu, ki lahko pride pri trgatvi z moštom v dotiko, skrbno odrgniti rjo s peskom, ker je rja dostikrat kriva, da vino počrni. Iz istih vzrokov je paziti na to, da je železo pri sodovih vrticah na notranji strani dobro zalito s smoljo.

Zupanc.

Hmeljska letina 1912.

Gospod Adolf Adorno, grajščak na Kaltenbergu blizu Tettnavga na Bodenskem jezeru, je objavil sledeče, jako zanimivo poročilo o letošnji hmeljski letini. On piše: Vsled zelo ugodnega vremena so se hmeljski nasadi, kateri so bili v začetku meseca julija še precej slabi, tako popravili, da danes lahko računamo na dobro polovico normalne letine. Vendar se še lahko vse spreobrne in predružači, posebno, ako se mokro in mrzlo vreme zadnjih dni ne zboljša. Glede vremena prihajajo tudi iz Angleškega neugodna poročila. Dobre letine pa se lahko veselijo hmeljski prekupeci, pivovarji in celo hmeljarji;

ako bi namreč letošnja letina ne bila obilnejša od lanske, potem bi se cene dvignile do 600 K za 50 kil, kar bi pa le povzročilo pomnoževanje hmeljskih nasadov — v škodo vseh pridelovalcev. Obžalovati pa moramo, da se že oglašajo ljudje, kateri hočejo z vsemi sredstvi znižati cene. Vsled tega je nujno potrebno, da si hmeljarji in konzumenti natančno razjasnijo ves položaj in da se vedo potem izogibati škode. **Pred vsem je potrebno poudariti, da je pošla skoro vsa zaloga starega hmelja na trgih in tudi pri pivovarjih.**

Razlogi za ta pojav so itak znani. Zelo obilna letina leta 1910 je povzročila, da so se pivovarji preskrbeli s hmeljem za 3/4 sesije leta 1911/12; ako bi tega ne bilo, bi bile cene v pretekli sesiji še veliko višje. To dejstvo nam je porok, da si bodo pivovarji tudi letos preskrbeli zadostno zalogo, s katero bodo potem vsaj deloma shajali za leto 1913/14 in se tako obvarovali morebitnih, previsokih cen. Od nektare strani se trobi v škodo hmeljarjev in kupcev po svetu, da bomo imeli letos veliko hmelja; takšna poročila se morajo tembolj obsojati, ker se vendar vsi hmeljarji trudijo, tozadevno objavljati le resnična poročila. Po poročilu cesarskega statističnega urada ima vsa Nemčija leta 1912 27.012 hektarjev s hmeljem zasajene zemlje, od ktere pa odpade še gotovi del na nove nasade, ki pa glede pridelka ne pridejo v poštev. Ako se ti podatki primerjajo z onimi prejšnjih let, vidimo, da je leta 1907 znašala s hmeljem zasajena površina 38.297 hektarjev, leta 1908 35.865 hektarjev, leta 1905 celo 39.511 hektarjev in leta 1910, v katerem je Nemčija producirala 400.000 starih centov, 27.466 hektarjev, toraj okroglo za 540 hektarjev več kakor leta 1912.

To vedeti in si zapomniti je zelo važno za vsakega hmeljarja!

Slučno so razmere na Avstrijskem (Ogrska je izvzeta), na Angleškem in deloma tudi v Ameriki. Ako je toraj Nemčija leta 1910 s 27.500 hektarji zemljišča pridelala le 400.000 starih stotov hmelja, je nespametno, če se najdejo ljudje, ki trdijo, da bode Nemčija imela letos pri 27.000 hektarjih pa 450.000 starih stotov hmelja.

Znana hmeljska tvrdka Johann Barth & Sohn, Norimberg, javi v svojem najnovejšem poročilu sledeče: Glede uravnave hmeljskih cen ni toliko merodajno vsakokratna množina pridelanega hmelja, ampak v veliko večji meri zaloga starega blaga pri trgovcih in pivovarjih. Ako se izčrpajo stare zaloge, potem se dvignejo tudi cene, ker je povpraševanje in potreba pokritja od vseh strani prevelika in vstrajna.

Danes pa se je povečalo zavzivanje piva v vseh deželah, in tvrdka Johann Barth trdi, da se bode v bodoči sesiji rabilo 1.734.000 starih stotov hmelja. Leta 1910 pa se je na celim svetu na 97.711 hektarjih pridelalo le 1.560.000 starih stotov hmelja. Danes pa s hmeljem sašano površje ni večje. Kdo more toraj z ozirom na navedena dejstva trditi, da bomo pridelali letos več hmelja kakor leta 1910? Po mirnem in resnem premišljevanju pač nikdo! Toraj ne obupajte hmeljarji, in bodite previdni konzumenti. Vsakemu svoje!

Ogledovanje hrušk-moštovc in Lincu.

Avstrijska sadjerejska in pomološka družba na Dunaju, I., Gospodske ulice 13, ter deželni kulturni svet za nadvojvodino nad Anizo v Lincu prirediti v času od 28. do 30. septembra v Lincu ogledovanje hrušk-moštovc in to svrho, da se doseže enotno poznavanje teh sadežev. Tudi mi smo dobili vabilo, naj se udeležimo te prireditve z vsemi vrstami hrušk-moštovc, ki rastejo na Štajerskem v posameznih sadjerejskih okoliših.

Kmetovalci in sadjerejci, ki se udeležijo to razstave, naj vpošljejo od vsake vrste tudi veje z dobro razvitim listjem in jeden kilogram normalno zraslih sadežev. Prijavi se naj dodene etiketa, na katero se zapiše poznavanje vrste (domače), označijo posebni znaki drevesa, starost drevesa, njegova rodovitnost in normalen čas zoritve sadežev.

Premovanje se ne vrši. Na željo se vrnejo vpošiljateljem poslani sadeži kolikor je mogoče,

s pravim poznavanjem in s poročilom o prireditvi. Prijave se naj naslovijo na: „Pomologen-Gesellschaft, Wien, I., Herrngasse 13“, kakor tudi na: „Oberösterreichischer Landeskulturrat in Linz.“ Ti korporaciji razpošiljata tudi že natisnane etikete.

Sejem z žrebci v Feldkirchenu na Koroškem dne 15. in 16. septembra 1912.

Trška občina Feldkirchen na Koroškem nam javlja, da se vrši dne 15. in 16. septembra t. l. ogledovanje noriških žrebcev in žrebčkov v zvezi s sejmom z žrebci in žrebčki. Za to prireditve je na razpolago 1000 K državnih daril, 1500 K deželnih daril in 200 K daril trške občine Feldkirchen, 100 K društvene hranilnice Feldkirchen in 150 K razstavnega komiteja v Feldkirchenu.

Tekmujejo lahko za darila konjerejci z žrebci in žrebčki noriškega plemena, ki so sena rodili in vzredili v totranski državni polovici in so čez 1 leto stari.

Prijavijo se naj najpozneje do 8. septembra v občinski pisarni Feldkirchen; prijava vsebuje ime in bivališče konjerejca, jeden barvni znak živinčeta, starost, rod, kakor tudi naznanilo, je-li konjerejec sam vzredil tega konja.

Pozneje prijavljeni žrebčki se ne sprejmejo v katalog. Obrazci za prijavo se dobé od občinske pisarne v Feldkirchenu.

Jesensko ogledovanje pincgavske živine s prodajo.

Zveza pincgavskih živinorejskih zadrug, ki obstoji iz 6 sodnih okrajev za sodnijske okraje Aussee, Gröbming, Irdning, Liezen, Schladming in Murau, priredi v Gröbmingu dne 28. septembra 1912 svojo II. ogledovanje plemenske živine s pravico prodaje. Prignali se bodo bikci do 1/2 leta stari, in biki z 2 ali 4 kočnjaki, breje in molzne krave, breje telice, mlade telice čez leto stare in teleta od 1/2 do 1 leta. Prigon traja do devete ure dopoldne; odgnati pa se ne sme živina prej, dokler ni končano premovanje, ki je v zvezi z ogledovanjem. To ogledovanje nudi živinorejcem pincgavskega goveda ugodno priliko, da si nabavijo prav dober material za vzrejo, kajti že prvo živinsko ogledovanje te zveze je dalo najboljši dokaz, kako lepo napreduje vzreja pincgavskega goveda v zvezinem okrožju. Zlasti se opozarja na dokazila o rodu, ki jih naj zahteva vsak kupec; kajti s tem se kupcem jamči, da si nabavijo v resnici čistokrvno živino pincgavske pasme. S tem živinskim ogledovanjem pa je tudi v zvezi izžrebanje plemenskih telic pincgavske pasme.

Temeljna postava gnojenja.

Spisal L. Stocker.

Kdor dobro gnoji, bogato žanje.

Kakor je v hlevu krmljenje živine za uspeh odločilnega pomena, tako zavzema tudi najodličnejše mesto pri poljedelstvu in travništvu reditev rastlin ali gnojenje; kajti vsaka rastlina mora imeti za življenje ravnokako kakor človek in žival potreben živež. Pridelovanje rastlin je najvažnejše sredstvo, s katerim si kmetovalec pridobi kruha, in zato obstoji vse njegovo mišljenje, dejanje in nehanje skozi celo leto v tem, kako bi zvišal rodovitnost svojega polja, svojih travnikov. V dosego tega cilja mu je na razpolago v pravi hranitvi rastlin, to se pravi, v pravilnem gnojenju, najboljši pripomoček. Hoče-li to pomoč izrabiti, mora pred vsem poznati bistvo stvari, temeljne nauke gnojenja. V najširših slojih kmetovalstva pa vlada strahovita nevednost o reditvi rastlin in v to svrhu potrebnih redilnih snovij. Taisti, kateri se smatra v občini za najpametnejšega moža, pa ve in zna dostikrat najmanj.

V še tako priprosti poljski rastlinici je vse mogoče skritega. Ako gospod doktor razkroji rastline v preiskuševališču z vodo, kislinami, vročino ter tem in onim, najde njih sestavine. Kakor se je pozidala hiša iz raznega gradiva, katero smo morali spraviti na stavbeni prostor, n. pr. kamna, opeke, peska, apna i. t. d., ravnokako je tudi pri rastlinskem poslopju. Tudi v rastlini se nahaja najrazličnejše stavbeno gradivo, to se pravi, raznovrstne redilne snovi. Iz stališča praktika pridejo zlasti v poštev: fosforova kislina, dušik,

kalij in apno. Te pa ravno zaraditega, ker jih navadno najdemo v zemlji premalo, tako da jih moramo nadomestiti od zunaj z gnojenjem. Nadomeščenje s fosforo kislino, dušikom, kalijem in morebiti apnom nazivljemo popolno gnojenje.

Različne rastline potrebujejo menjaje se raznovrstnih redilnih snovij, kakor na primer tudi naša domača živina. Vsaka vrsta živine zahteva svoje posebno krmilo (konj — svinja — perutnina). Ravnoisto najdemo pri rastlini. Ako manjka le jedne izmed potrebnih redilnih snovij, ali pa je dobi rastlina v premali množini, je pridelek že slab.

Tukaj velja posebni zakon. Čeravno kmet noče ničesar ali vsaj ne mnogo slišati in vedeti o zakonih, zlasti o kazenskih zakonih, moramo si vkljub temu natančneje ogledati in razložiti postavbo o reditvi rastlin. Ta zakon ni nič nevarnega, ne obremeni nas z novimi davki, ampak nam donaja le hasek. Glasi pa se po Justu pl. Liebigu, glasom ukaznega lista iznajditelja: Pridelek se ravna po oni redilni snovi, ki je ima rastlina na razpolago v najmanjši meri. Da te besede vsakdo razume, hočem stvar natančneje obrazložiti. Za primerjanje in boljše razumevanje bo nam služila kad, katero bomo krstili z učenim imenom: „Redilnih snovij-minimum“) — kad“. (Glej sliko!)

Tu vidite naslikane različno dolge doge; tako dogo fosforove kisline, dušika, kalija in apna. Pri dogi fosforove kisline teče voda že čez rob. To je umljivo, saj se iz podobe vidi, da je sodar dogo fosforove kisline prekratko uredal. Prostornino za vodo določuje — kakor se vidi iz slike — najkračja doga, to je doga fosforove kisline. Kaj in kako naj počnemo, da kad boljše uporabimo, da spravimo več vode v njo? Ali naj podaljšamo ostale doge? Kaj se! voda bi se nam vkljub temu razlivala čez rob. „Najkračjo dogo moramo podaljšati“, rekel bo vendar vsakdo. Če to storimo, povečamo prostornino za vodo in v kad lahko potem nalijemo še več vode. Kako smo stuhali in scoprali pri kadi z razno dolgimi dogami, da gre sedaj več vode v njo, to nam je sedaj jasno kaj? No, umetnikov nam za to ni bilo treba klicati.

Sedaj pa bomo ta primer prenesli na polje in našli bomo ravnokako.

Ako se nahaja na polju ali travniku na primer redilne snovi „fosforove kisline“ v najmanjši množini, kakor je dostikrat tudi resnica, tedaj določuje ravno fosforova kislina množina pridelka. Visokost pridelka se ne more razliti čez rob, ravnokako kakor je to bilo pri vodi v gornjem slučaju. Premalo imamo gradiva fosforove kisline, da bi se moglo pridelati več rastlinskega gradiva. Če bi tudi pomnožili ostale redilne snovi (pri sliki: doge), in če še v tako veliki meri, ne dosegli bi niti najmanj večje množine pridelka. Še le, ako zvišamo množino fosforove kisline, ako podaljšamo dogo (glej sliko) fosforove kisline, šlo bo v kad več vode, bo pridelek večji, ker se tudi izrabi dušik in kalij. Pridelek se zviša ravnokako, kakor je narasla višina vode v kadi, ko smo podaljšali najkračjo dogo.

*) Latinska beseda minimum = najmanj.

Naslednji primer bo nam služil v boljše razumevanje in razlaganje tega najvažnejšega vprašanja gnojitve:

Polje ima na primer: fosforove kisline za zrast 15 meterskih stotov zrnja, dušika dovolj za zrast 19 meterskih stotov zrnja, kalija za zrast 24 meterskih stotov zrnja in apna v dovoljni množini za zrast 50 meterskih stotov zrnja.

Koliko zrnja bo se tedaj lahko največ pridelalo na tem polju? V najugodnejšem slučaju le 15 meterskih stotov, akoravno je ostalih redilnih snovij za dosti večji pridelek na razpolago. Kakor sem že v prejšnjih vrsticah naglašal, bi se pridelek ne povečal niti za pol funta, če bi spravili na polje še toliko dušika, kalija in apna, če ne pognojimo pred vsem še bolj s fosforo kislino. Ako smo to storili, če smo podaljšali dogo fosforove kisline, pridelala se lahko 19 meterskih stotov zrnja.

Če še se naj bolj zviša pridelek, morali bi pognojiti še tudi bolj z dušičnatimi gnojili, tako da bi pridelali 24 meterskih stotov zrnja. Ko smo dosegli to množino, morali bi nadomestiti troje redilnih snovij, četudi v različnih množinah, to se pravi: apna je na polju toliko, da zadostuje za 50 meterskih stotov zrnja. Če hočemo zvišati pridelek, morali bi še pognojiti z večjo množino fosforove kisline, dušika in kalija, kajti v zadnjem primeru smo prišli še komaj na 24 q (q = cent).

Razmerje med množinami redilnih snovij je seveda lahko tudi drugačno (mi smo vzeli te številke le za primer!), kajti zemlja ima enkrat te, drugokrat druge redilne snovi v večji množini. Splošno bo potrebno, da se oziramo pri gnojenju na vsa troja gnojila, oziroma četver, namreč fosforovo kislino, dušik, kalij in dostikrat tudi apno, to se pravi, teh gnojil primanjkuje zemlji in treba jih je toraj dodati. Sedaj, ko vemo, da rastline potrebujejo živeža in tudi kakšnega, hočemo še nakratko povedati, v katerih gnojilih najdemo svoje hranilo*).

Hlevski gnoj vsebuje vse potrebne redilne snovi. Razventega pa tudi zboljša in zrahlja zemljo, ker vsebuje mnogo humusa (brne ali črne prsti). Pri zboljšanju zemlje ga podpirajo še bakterije, katerih ima neizmerno množico. Te bakterije pripravljajo zemljo, so naravnost pijonirji, ki obdelujejo polje. Hlevski gnoj in gnojnica pa je primeroma revna na fosforovi kislini, tako da je treba to redilno snov nadomestiti z umetnim gnojilom, ki vsebuje fosforovo kislino.

Poleg hlevskega gnoja imajo dandanes v kmetijstvu važno ulogo umetna gnojila. Ne obstoja pa jedno umetno gnojilo, ampak imamo jih več različnih, od katerih vsako vsebuje navadno le po jedno redilno snov.

Tako imamo umetna gnojila, ktera vsebujejo fosforovo kislino: Tomaževo žlindro in superfosfat in kostno moko. Od teh troje uporabljajo kmetovalci že od nekdaj v največjih množinah Tomaževo žlindro; ž njo se dosežejo pri vseh rastlinah prav izvrstni uspehi in bogati pridelki. Ne učinkuje pa samo s svojo vsebino fosforove kisline, ki znaša 13 do 20 odstotkov, ampak tudi z apnom, kterege vsebuje kakih 50 odstotkov.

Dušičnata umetna gnojila so: čilski solitar (15 odstotkov dušika), žveplenokisli amonijak (20 odstotkov dušika). Čilski solitar se naravnost v vodi razkroji in ga rastline lahko takoj vzamejo vase. Žveplenokisli amonijak se razkroji še le v zemlji.

Kaljevi umetni gnojili sta: kajnit (12,4 odstotkov kalija) in 40 odstotna kalijeva gnojilna sol (40 odstotkov kalija).

Žita in gomoljnice zahtevajo popolno gnojenje, ako uporabljamo le umetna gnojila brez hlevskega gnoja, to je, pognojiti jim moramo s fosforom, dušičnatim in kalijevim gnojilom. Za travnike in deteljišča navadno zadostuje le gnojenje s fosforo kislino in kalijem.

Dušičnatih gnojil treba za travnik malokedaj, za deteljišče pa sploh ne, ker se navzamejo razne vrste detelje, ktere najdemo tudi na travniku, dušika iz zraka.

Ker navadno nimamo hlevskega gnoja v zadostni množini, in razventega sam ne zadostuje v dosego bogatih pridelkov, uporabljala bi se naj vsepovsod umetna gnojila. S primerno uporabo

*) Ako se morebiti hoče kateri izmed čitateljev še natančneje poučiti o tem vprašanju, naroči si naj knjigo: L. Stocker, „Mittel zur Steigerung von Menge und Gute der Ernten.“ Dobi se v knjigarni: Trowitsch und Sohn, Frankfurt a. O.

bo se kmetovalcu posrečilo, dobiti iz polja in travnika dosti več haska kakor dosihmal. Potem ne bomo samo pridelali več zrnja in spravili več krme, ampak povzdignili bomo tudi s vsled pomnožene in zboljšane produkcije klajil živino-rejo. Kmetovalec bo imel v žepu več cvenka, katerega itak tako zelo potrebuje za drago služinčad in delavce, za razne domače potrebščine in zmiraj višje davke. Pri vsakem naprednem kmetu naj toraj velja geslo: Uporabljalj kmet umetna gnojila, da Ti polje bogato obrodi in travnik da bogate košnje!

Poiskusno gnojenje travnikov na Spodnjem Štajerskem.

Kmetijsko-kemično preskuševališče v Mariboru namerava vpeljati letošnjo jesen poiskusne gnojenje travnikov, pri katerem bi se naj preizkusil učinek popolnega gnojenja s fosforovo kislino, kalijem in dušikom, in razventega primerjal učinek fosforove kisline v Tomaževi žlindri z učinkom fosforove kisline v izlimani kostni moki. Potrebno za to je poiskusno površje 32 arov, ki se porazdeli v osem parcel po 400 štirjaskih metrov. Na vsaki parceli se mora krma po vsaki košnji posebej stehitati in vposlati poiskusne vodstvu preskuševališča v svrhu botanične analize krme in kemičnega raziskovanja. Gnojila se dopošljejo brezplačno in tovarnino prosto. Udeleženci, ki mogoče niso nenaklonjeni še povečanemu poiskusu z 12 parcelami iste velikosti (po 4 ar) in si nabavijo na svoje lastne stroške za ta povečani poiskus potrebno gnojilno apno, naj to pri zglastitvi naznanijo. Prijave se naj čim prej vpošljejo.

Kmetijsko-kemično deželno preskuševališče.

O pridelovanju cikoriije in njega rentabiliteti s posebnim ozirom na Srednje in Spodnje Štajersko.

Napisal Dr. Julij Olschowy, plačani docent na c. k. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju in konzulent za rastlinarstvo v c. k. poljedelskem ministertvu.

(Dalje.)

Vpisnina, katero mora plačati vsak na novo sprejeti član, znaša 1 K; navadno teče v rezervni sklad in se ne vrne. Za člane, ki pristopijo pozneje, lahko občni zbor zviša ali zniža vpisnino; tudi se lahko odkáže fondu za nove stavbe ali pa skladu za nove obratne naprave.

Predujemi se dovolijo navadno le na pridelke, ki so se že vposlali obratišču. Ako pa je zadruga primorana dovoljevati predplačila na bodoči pridelek, sme se to zgoditi le proti primernemu poročstvu in samo v razmerju k dobavni zmožnosti dotičnih članov.

V pokritje zgub, ki so doletele zadrugo, služi rezervni fond, v katerega se tudi tečejo razven že prej omenjenih zneskov morebitni prebitki in konvencionalne kazni.

Za spremembo, dopolnitev ali ruveljavljenje pravil je upravičen le občni zbor. Tozadevni sklepi so v gotovih slučajih le takrat veljavni, ako glasujejo vsaj štiri petine vseh združnikov za stavljene predloge. V manj važnih slučajih se sklepa z večino glasov, toda navzoča mora biti vsaj polovica udov. Ako ne pride potrebno število članov, mora se sklicati tekom 14 dni drugi občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih članov. Sklepi tega občenega zbora so le takrat veljavni, ako se stavljeni predlogi sprejmejo od najmanj štirih petin navzočih udov. Ta okolnost se mora izrecno navesti v vabilu na drugi občni zbor.

Prostovoljno razdruženje zadruga se lahko sklene le takrat, ako glasujejo za to vsaj štiri petine združnikov. Če ne pride potrebno število članov, skliče se drugi občni zbor, kateri lahko sklene razdruženje zadruga brez ozira na število navzočih udov s štiripetinsko večino. Na to možnost se mora v vabilu posebej opozoriti. Naznanilo razdruženja in likvidacije zadruga se mora izvršiti po določbah združnega zakona.

Poravnava preprirov, ki se tičejo razlage posameznih določb pravil in opravnika, pristoji občenemu zboru. Preprirov, ki nastanejo med združniki in se tičejo drugih združniških zadev, razsoja od občenega zbora postavljeno razsodišče.

Kot prehodno določbo predpisujejo pravila, da lahko izvoli ustanovni prvi občni zbor predsednika za to zborovanje, kakor tudi člane nad-

zorstva in načelstva in tudi izvršuje vse druge pravice občenih zborov, ne da bi trebalo izpolniti določbe pravil glede sklicanja občenega zbora in izvršbe volitev.

Člani prvega načelstva so legitimirani s pravili, poznejši z dotičnimi zapisniki o volitvah.

Združne sušilnice Češkega se odlikujejo po svoji posebni pripravljenosti in primernosti naprave. V konstrukciji so bistveno slične stavbenemu načinu ameriških sušilnic, katerega je prinesel iz Amerike na Česko pred kakšnimi desetimi leti kmetovalec J. Součny, doma iz Říbskega. Sušilno poslopje je večnadstropno in vsebuje stroje za pranje in rezanje, naprave za kurjenje in sušenje, ter končno za shrambo suhe cikoriije potrebna skladišča. V nekatere sušilnice se vpostavi tudi mlini za debelo moko, katere lahko proti plačilu uporabljajo združniki za drobljenje zrnja.

Stavbeni stroški in stroški za notranjo opravo znašajo najmanj približno 55.000 K, največ 100.000 K, v največjih slučajih pa ne presegajo zneskov 60.000 do 66.000 K. Merodajen vpliv na visokost stavbenih stroškov ima, razven posebnost krajevnih razmer, pred vsem velikost sušilnice in v nadaljnji posledici tudi okolnost, ali se gre za novo stavbo ali preuredbo že obstoječe sušilnice. Slično kakor visokost vseh stroškov je tudi njih porazdeljenje na posamezne postavke izdatkov za vsak slučaj posebej drugo. Z ozirom na to, da bi prišle za Štajersko — ako se bodo tukaj sploh postavile sušilnice za cikoriijo — v poštev vsaj srednjevelike sušilnice, bilo bi dobro pokazati na primeru, ki je vzet iz prakse, iz katerih izdatnih postavk so sestavljeni skupni stroški, ki so zvezani s stavljenjem in opremo tipične sušilnice te vrste, in kako visokost dosežejo posamezne izdatne postavke. Glasom se znaša izdatkov, ki se je dal pisatelju na razpolago, znašali so skupni stroški neke v kraju Pardubice postavljene sušilnice 64.697 K 44 v, in ta znesek se porazdeli na sledeče postavke:

Pridobitev stavbišča	2090 K 66 v
Nakup: opeke	6055 " 54 "
apna, cementa in peska	2269 " 78 "
drogov in žebelj	508 " 34 "
dovozni stroški	6484 " 41 "
rokodelska dela: zidarji	5840 " 92 "
tesarji	7006 " 38 "
krovci	865 " 96 "
kamnoseki	546 " 43 "
kovači	1873 " 68 "
kleparji	537 " 78 "
ključavničarji	1555 " 47 "
mizarji	1021 " 10 "
pleskarji	183 " — "
steklarji	256 " 85 "
studenčar	257 " 24 "
tlakarji	124 " 60 "
stroški, kar je bilo več dela	752 " — "
obzidanje studenca	36 " — "
zagraja dvorišča	186 " 56 "
oprema s stroji in inventarjem	24.712 " 90 "
dodatek	125 " 83 "
tehnično nadzorstvo	900 " — "
stavbeno nadzorstvo	400 " — "
pristojbine in koleki	106 " 06 "

Od skupnih stroškov je toraj odpadlo v tem slučaju na zemljišča 3·23%, na stavbeni material in njega dovoz 23·67%, na rokodelska dela 32·53%, na strojno opremo z raznim inventarjem 38·39% in na druge izdatke 2·17%.

Stroški naprave sušilnice so se vobče pokrili z zneski, ki so bili že v pravilih za to določeni, kakor tudi s posojili, katera so zadruga najela pri osrednji zvezi čeških zadrug, pri deželnem jubilejnim kreditnem skladu ali pa pri krajevnih hranilnih in posojilnih društvih, po 4 ali 5 odstotkih. V nekaterih slučajih je tudi dovolila dežela in država podpore in brezobrestna posojila v visokosti od 5000 do 14.000 K.

Deželne subvencije se dovolijo le s pridržkom revizijske pravice in pod pogojem, da se pokrije vsaj 30 odstotkov od deželnega odbora priznanih stroškov naprave po opravičnih deležih, ki se morajo vplačati v gotovini, in se dobi ostanek, kakor tudi potrebni obratni kredit na način, ki ne ovira ugodnega razvoja podjetja. Razventega se zahteva deželni odbor zmiraj izkaz, da je pristopila zadruga osrednji zvezi čeških zadrug kot članica, in je češki podbor deželnega kulturnega sveta spoznal usposobljenost obratnega vodje kot zadostno in je odobril njegovo nastavljenje. Pod temi pogoji dovoljene subvencije se izplačajo še le s pričetkom obrata. Glede posojil, katera dovoli dežela,

se mora omeniti, da so brezobrestna in tekom desetih let vračljiva. Ta posojila se izplačajo po zemljeknjižni vknjižbi zastavne pravice in predložitvi dolžnega pisma, katero mora vsebovati določbo, da se smejo obrestovati opravični deleži, dokler ni popolnoma vrnjeno deželno posojilo, le takrat, ako v resnici izkaže obrat čisti dobiček in ne spravi plačilo obrestij v nevarnost povračila zapadlih posojilnih obrokov. Ako se plačujejo obresti pod drugimi pogoji, tedaj so zadruga dolžne, takoj vrniti celo posojilo, oziroma se neplačani ostanek posojila.

Državne subvencije in posojila se navadno dovolijo še le takrat, če je dovolila že dežela take ugodnosti. Dovoljene subvencije se kar izplačajo, posojila pa še le, ko se predloži dolžno pismo, ki ima vknjižni pristavek in je redno po skali kolekivano. Subvencionirane zadruga so dolžne, predložiti koncem vsakega opravičnega leta izvestje o svoji delavnosti, računski zaključek z bilanco kakor tudi morebitne izvide o revizijah. Vsled dogovora s češkim deželnim odborom imajo zemljeknjižne vknjižbe zastavne pravice za posojila, katera dovoli država in dežela, isto vrsto.

Izročitev cikoriijnega korenja se začne v začetku meseca septembra in traja skoro do konca meseca novembra. Ves ta čas se razdeli v štiri dobe; prva traja približno od 9. do 16. septembra, druga od 17. do 25. septembra, tretja od 26. septembra do 31. oktobra in zadnja pa od 1. do 25. novembra. Prevzem cikoriijnega korenja se vrši v že prej določenih dnevih, kojih število zavisi od množine pridelanega korenja. Tako je določila neka sušilnica za izročitev korenja 64 dni, od katerih je odpadlo 7 na prvo, 8 na drugo, 30 na tretjo in 19 na zadnjo dobo. Največje množine korenja se izroči proti koncu meseca septembra in tekom meseca oktobra, kar pa za sušilnico splošno ni ugodno. Da bi pridelovalce napotile k bolj zgodnji izročitvi, primerijo nekatere sušilnice predplačila, ki se dajo za izročeno cikoriijino korenje, s tem bolj majhnim zneskom, čim bolj pozno se izroči pridelek. Tako je dala neka sušilnica predujema leta 1909 za meterski stot v prvi perijodi 3 K 60 v, v drugi 3 K 40 v, v tretji 3 K 20 v in v zadnji dobi 3 K.

Obrat sušilnic se prične navadno sredi meseca septembra in traja v celem 70 do 86 dni. Sušilnici izročeno sveže cikoriijino korenje se pred vsem opere v nagnjenih, se vrtečih valjarskih bobnih in nato spravi na neizmerno dolgih žičnatih plahtah v rezilni stroj. Zrezano korenje se nato spravi z dvigali v prostore za sušenje, ki so vseskozi opremljeni po sistemu sušilnic za slad. V sušilnicah najdemo razven naprav za odvajanje mokrotnega zraku tudi še dvoje ali troje žičnatih pletenin, ki vise druga nad drugo in so napravljene kakor polkne. Sveže razrezana cikoriija se pred vsem natrosi na najvišjo pletenino, potem po preteku gotovega časa na tik tje visečo spodnjo in se končno po preteku ravnotistega časa spusti na najbolj nizko visečo žičnato pletenino. Sušenje se začne, ker je temperatura od najvišje pletenine do najnižje zmiraj višja, pri najnižji temperaturi in konča pri najvišji. Sušenje traja v navadnih razmerah 12 do 14 ur. Vlažno vreme kakor tudi hudi mrazovi znatno otežkočijo sušenje in podražijo obrat. Kot kurivo se sme uporabljati le oglina.

Število v sušilnici zaposlenih oseb je odvisno od množine korenja, ki se podela na dan. Za obrat večje sušilnice je potrebno razven oskrbnika, tehničarskega mojstra in mojstra za sušenje še šest pomočnikov za sušenje, ki se menjaje delajo po noči in po dnevu, deset do štirinajst dninarjev, nadalje troje dninaric, ki spravljajo posušeno cikoriijo v vreče, in končno še jedne delavke, katera opravlja delo pri pralnem stroju in druga dela. Delavni čas traja od 6. ure jutraj do 6. ure zvečer vstet tri odmore pri delu, ki znašajo skupno dve uri. Plačila dobi navadno oskrbnik 3 K, tehničarski mojster 4 K, mojster za sušenje 8 K, moški dninarji 2 K 20 v, in ženske 1 K 70 v na dan. Pomočniki za sušenje delajo po dogovoru in dobijo za vsak metrski stot suhe cikoriije 28 v, kar odgovarja dnevnemu zaslužku približno 4 K 83 h.

Visokost vnovčenja od članov izročene cikoriijnega korenja se razvidi iz difference prejemnih in obremenilnih postavk sušilnega obrata. Prejemnim postavkam spadajo pred vsem dobljeni zneski za posušeno korenje; nadalje dobički, ki so se dobili pri nakupih in prodajah pridelkov in potrebščin, ki se izvršijo v smislu pravil, in eventualno tudi pristojbine, ktere so člani odrajal

za uporabo mlinov za mečko ali debelo moko. Obremenilnim postajankam moramo pred vsem prištevati obratne stroške, potem amortizacijske deleže in končno tudi obresti od najetih posojilnih zneskov. K navedenim prejemnim in obremenilnim postajankam bi bilo treba sledeče pripomniti:

Za posušeno cikorijo dobljene cene so se zadnja leta znatno zvišale. Tako se je plačeval leta 1907 meterski stot suhega pridelka s 16 kronami, temu nasproti leta 1911 z 22 kronami, in v začetku leta 1911 so ponujale tovarne celó 24 K. Dobički, ki se dosežejo pri nakupu in prodaji potrebnih, zlasti cikorijinega semena, se navadno premikajo v jako ozkih mejah, zato pa ne morejo imeti odločilnega vpliva na materialni uspeh obrata. Isto velja še v tem večji meri od vplačanih pristojbin za uporabo mlinov za mečko.

Zborovanja podružnic.

Podružnica na Slatini. Tukajšnja podružnica prirodi v nedeljo dne 15. septembra 1912 z vlakom, ki odide iz Rogatca opoldne, izlet na deželno kmetijsko šolo v Št. Jurju na južni železnici. S tem izletom bi naj dobili naši posestniki vpogled v dobro peljano vzorno gospodarstvo, zlasti pa bi naj ogledali udeleženci izleta muropoljsko govedo, ki se vzreja na tem zavodu. Mogoče to potem napoti živinorejce, da si tudi nabavijo krave tega plemena. Opozarjamo tukaj na to, da je velike važnosti za posamezne kmetovalce v okraju, če se udeležijo tega poučnega in gotovo koristnega izleta. Vabimo toraj vse podružnične člane, kakor tudi okrajne odbornike z gospodi okrožnimi načelniki vred, gospe občinske predstojnike in tudi one, ki še niso udje kmetijske podružnice ter končno vse prijatelje kmetijstva, da se mnogobrojno udeležijo ekskurzije. Podružnično načelstvo.

Iz podružnic.

Podružnica na Slatini. Tisti p. t. člani, ki še vkljub pismenemu opominu niso odrahtali članarine za leto 1912, se nujno prosijo, naj to storijo nemudoma, ker si je stavil podružnični odbor za svojo prvo nalogo, spraviti in zdržati red o gospodarstvu filijalke. Drogenig, načelnik.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Kmetijska podružnica je priredila dne 19. maja pri Sv. Jurju ob Ščavnici v gostilni Mar. Trstenjaka predavanje in zbiranje kmetijskega orodja. Najprvo je po otvoritvi shoda po gospodu predsedniku Brezniku predaval gospod Pirstinger o poletnem delu v vinogradih. Njegova izvajanja so bila precizna, in številni vinorejci so pazno sledili besedam gospoda učitelja. Da njegov trud ni zastonj, se kaže, da je ljudstvo na številnih podružničnih shodih dobilo veselje in voljo do vzornega vinogradništva. (Mnogo je v tem oziru pri nas storil tudi gospod deželni nadzornik za vinorejo G. Pirher). Po predavanju, kojemu je prisostovalo 144 poslušalcev, se je začelo zbiranje kmetijskega orodja. Ker so dobinki bili res sami lepi, se nismo čudili, da je tekom par minut ležalo vse polno listekov po hiši, a listeki z dobinki so bili trenutno razdeljeni. Navzoči so odšli večinoma radostnega srca na svoje domove. Isti dan popoldne ob dveh je podružnica priredila predavanje z enakim pomenom v vinogradu gospoda Alojzija Krefta v Grabonoškem vrhu. Lepo število vinogradnikov se je tu zbralo (58) in gospod Pirstinger je v jasnih besedah razlagal najprej teoretično potem pa tudi praktično po vinogradu, kako se more po letu z trto ravnati. Končno je gospod tajnik po kratkem in jedrnatem govoru zaključil za ta dan res dobro izvršene shode. — Dne 16. junija 1912 pa je naša podružnica priredila gospodarski shod pri gosp. Karbašu v Gornji Radgoni. Na mesto gospoda predsednika Breznika, ki je bil bolan, je otvoril zborovanje gospod namestnik in tajnik ter podelil besedo gospodu J. Belletu, našemu čislannemu ravnatelju kmetijske šole pri Sv. Jurju ob juž. žel., kateri nam je podal jasno sliko o zboljšanju travnikov, njiv, pomenu gnojil i. t. d. Gospodu se za njegov trud še tem potom enkrat prav pristočno zahvalimo. Za gospodom predavateljem je gospod tajnik govoril jasno o velikem pomenu kmetijske družbe, o našem delu i. t. d. Zatem pa se je začelo zbiranje kmetijskega orodja. Dobitkov samih lepih je bilo 58 in tudi tukaj se je zbiranje izvršilo hitro. Listki so bili mahoma razodani, in tudi z dobinki so bili vsi zelo zadovoljni. Da se je zbiranje vršilo pravilno in dobro, sta pripomogla gospoda odbornika Zemljič in Korošec. Udje pa so gotovo odnesli prijetno zavest, da po-

družnica ne išče nič drugega ko napredek svojih članov.

Nemec.

Breznik.

Št. Ilj v Slov. Gor., dne 24. julija 1912. (Zborovanje in volitev novega podružničnega odbora.) Med mnogobrojno udeležbo se je vršilo v nedeljo dne 21. julija zborovanje podružnice v Št. Ilju, na katerem se je izvolil tudi novi podružnični odbor. Načelnik podružnice gospod Reppnig otvoril zborovanje in pozdravi gospoda sadje- in vinorejskega ravnatelja Stiegler, kakor tudi vse zborovalce. Kot prva točka je stala na dnevnem redu izročitev častnih diplom avstrijskega vinarskega društva posebno vrlim vinogradarjem. Diplome so dobili: Gospod Jožef Mayer v Zgornji Kungoti, gospod Ignac Supanič v iz Jarenine in gospod J. Krenu v Plaču. Izročil jih je gospod ravnatelj Stiegler in je čestital k temu odlikovanje vsakemu izmed teh odlikovancev. — Druga točka dnevnega reda je volitev novega podružničnega odbora. Predno preidejo zborovalci na volitev, poroča podružnični tajnik Thaller o delovanju podružničnega odbora v pretečeni triletni dobi. Nato se je vršila volitev načelnika podružnice. Gospod ravnatelj Stiegler, kot častni član filijalke, povdarja velike zasluge dosedanjega načelnika gospoda Reppniga, oriše njegovo neumorno delovanje in meni, da si v sedanjem času ne moremo misliti boljšega načelnika, kakor je gospod Reppnig. Predlog gospoda ravnatelja Stiegler, naj se vnovič izvoli gospod Rupert Reppnig za načelnika, se soglasno sprejme. Gospod Reppnig se sicer zahvali za zopetno izvolitev, obžaluje pa, da je ne more sprejeti. Za besedo se oglasi podružnični ud, gospod grajsčak Olschowsky, kateri se obrača v prisrčnih in živih besedah na gospoda Reppniga in ga prosi v imenu vseh navzočih, naj še vendar tudi v nadalje posveti svoje moči šentiljski podružnici in ne podira hiše, ki jo je sam sezidal. Ko je govoril in istem smislu še enkrat gospod ravnatelj Stiegler, vršilo se je drugo glasovanje, ki je imelo ravno isti rezultat. Gospod Reppnig izjavlja nato med splošno radostjo, da sprejme mesto podružničnega načelnika. V odbor so bili izvoljeni naslednji gospodje: Ivan Baumann, Karl Flucher, Edmund Olschowsky, Frano Thaller in Vincenz Wießner. Kot odborniki oddaljenih občin so bili izvoljeni: Jožef Hruška, Jožef Mayer, Jožef Paskolo, Dominik Peklar, Franc Reininger, Miha Cilenšek. Nadalje so bili postavljeni kot zaupniki v posameznih občinah naslednji gospodje: Leopold Ledinec za Poličko vas, Ignac Supanič za Weigen (Jarenina), Feliks Skribe za Zgornjo Kungoto, Karl Ornig za Jarenino, Alojz Gornik za Vosek, Matija Peklar za Št. Jakob, Janez Millner za Pesnico, Aleksander Hoinig za vas Na ranci, Evald Hempel za Cirknico, Simon Schmid za Čelnico ob Muri, Franc Kramberger za Kanižo, Vincenc Lorber za Vertiče, Andrej Kremantz za Plače, Juri Menhart za Svičino, Jožef Elschmig za Slatinski dol, Rupert Pircher za Leitersberg, Janez Haberl za Šentilj. — Tretja točka dnevnega reda: Po izvršeni volitvi je predaval gospod vinarski raznatelj Stiegler o ravnokar se močno pojavljajočih groznih boleznih in živo nasvetuje vinogradnikom, da sedaj marljivo nadaljujejo s škropljenjem, zlasti pa naj poškrbijo grozdje. O ti priliki naglašja predavatelj, da se vsled slabega poškrbljenja trt izgubijo neizmerne svote narodnega premoženja. Tako so leta 1910 vinogradarji imeli le vsled nezadostnega in nepravilnega škropljenja pri vinskem pridelku škode za svojih 10 milijonov. Za svoje poučno predavanje je žel gospod ravnatelj Stiegler splošno odobranje. Četrta točka: Gospod oskrbnik Jaringhofa je predaval o kartelih in organizaciji kmetovalcev. Naglašja, da — kakor so raznovrstne kmetovalčeve potrebe dandanes v kartelu v škodo kmetovalca — bi se ravnokar tudi za to, kar ima na prodaj kmetovalec, moral skleniti kartel. K točki prosti predlogi in različna poročila še govorijo: gospod Franc Girstmayer iz Maribora o zadružništvu in gospod Ivan Bartel o domačih zdravilih za živino. Živinozdravniško knjigo bi naj imel vsak kmetovalec. Dolga debata se je vnela o različnem mnenju glede nakupa novega vina. Končno se je sprejel predlog gospoda Girstmayerja: „Zveza gospodarskih združenj se naprosi, da postavi ali vzame v najem klet v Št. Ilju na lahko pristopnem kraju in nakupi tukaj vina od stiskalnice proč.“ Zahvaljujoč se vsem, zlasti pa gospodu Pollaku, ki je prepustil podružnici za zborovanje svoj na novo postavljeni salon, sklene

vnovič izvoljeni podružnični načelnik Reppnig zborovanje. — Še dolgo so potem ostali zborovalci pri Pollaku in se naslajali na zvokih kmetijske godbe — ki jo ima šentiljska podružnica. Splošno se je občudovala dvorana gospoda Pollaka, zlasti pa je dopadla novodobna razsvetljava. Upajmo, da bo nam mnogokrat še služila v zborovalne svrhe. Pri znani vrlosti gostilničarja Pollaka se je izvršno tudi poskrbelo za telesne potrebe v tako mnogobrojnem številu došlih zborovalcev. T...

Poročilo o stanju hmelja.

Zalec v Savinjski dolini. (VII. poročilo južnostajerskega hmeljarskega društva.) Česulje srednjegodnjega hmelja se razvijajo normalno in bo se lahko prvi letošnji hmelj že trgal v 8. do 10. dneh. Kakovost bo izvršna, ravnokar množina pridelka, ker se pričakuje prav dobra srednja letina, če ne skoro popolna. — Razstava hmelja, ki se je nameravala prirediti leta 1911, se vrši letos meseca septembra. Vodstvo.

Žito ni več snetljivo

še se rabi

Numa Dupuy & Komp., semenska zamako

Že 29 let z velikim uspehom rabljena proti smrdljivi snetivosti pšenice, sajati in prašni koruze, ječmena, ovsa, krompirja i. t. d. Zavoj za 2 metrska stota semena stane 50 vinarjev, za 1 metrski stot 26 vinarjev. Svarimo pred manj vrednimi ponarejki. — Glavne zaloge: Aleksa Ertla sinovi, C. F. Schubert, Ignac Schatzl, M. Weinkopf in Simon Rappel v Gradcu. — Prodaje: Maribor: M. Berdajs; Radgona: F. Kržišnik; Čmurek: Joh. Kolletnig; Wildon: C. Leitner; Gleisdorf: Alojz Grogger; Fürstfeld: Alex. Loidl; Alojz Lorenzoni; Aflenz: Ed. Michaeler; Lonč: K. Birbaum; Slovenska Bistrica: F. Stiger in sin, A. Pinter, Karl Kopatsch; Weiz: J. Dellefant ml.; Trofaiach: J. Hofers Nachf.; Ettmisl: Ambr. Ziegler & Wwe.; Fohnsdorf: A. Pfusterschmidt; Hartberg: H. Knarr; Lipnica: J. B. Seredinsky; Gnas: Leop. Preglhof; Stubenberg: Ant. Steinbäcker; Pöllau: Louis Friedrich; Kamern: Franz Aigner; Loipersdorf: A. Kolb; Ptuj: Josef Kasimir, V. Schulz, V. Leposcha. 348—3

Numa Dupuy & Komp.,
Dunaj, VI., Windmühlgasse 11B.

Vojaške dobave.

C. in k. vojaško oskrbovalno skladišče v Gradcu, Schörgelgasse 36, nabavlja po ročnem nakupu v času od 15. avgusta 1912 do 28. februarja 1913

900 meterskih stotov rži
900 meterskih stotov ovsa
2800 meterskih stotov krme
720 meterskih stotov nastelne slame
360 meterskih stotov postelne slame.

Natančneji pogoji o kakovosti blaga in o izpolnjenju drugih pogojev, ki jih stavijo oskrbovalna skladišča, nadalje o pošiljavi blaga in o cenah se poizvejo pri vojaškem oskrbovalnem skladišču med tednom od 8. do 12. ure. Tudi da radevolje ta oblast na pismena vprašanja odgovore.

Vpogled v tozadevni razglas se dovoli tudi v pisarni c. k. kmetijske družbe v Gradcu.

Vposlano.

Urad za prodajo strojev pri c. k. kmetijski družbi na Dunaju. Ker so kmetovalci opetovano vprašali pri c. k. kmetijski družbi na Dunaju, kje bi si mogli najbolje nabaviti kmetijske stroje, bavi se je osrednji odbor te družbe s tem vprašanjem in ustanovil oddelček za dajanje nasvetov v tehničnih zadevah v zvezi s prodajo kmetijskih in gozdarskih strojev. Ta oddelček se je otvoril dne 10. avgusta t. l. in obsega njegovo delovanje nabavo vseh mogočih kmetijskih in gozdarskih strojev in orodij (tudi njih nadomestnih delov), kakor tudi kompletnih obratnih naprav, mlekaren, žganjaren, transmisij, notranjih naprav delavnic i. t. d., nadalje popravke strojev in orodij. Vodstvo tega oddelka se je poverilo večletnemu ravnatelju dunajske podružnice tvrdke R. Sack, Lipsko-Plagwitz, gospodu Sigmundu Gerstl. Urad za prodajo strojev bo šel kmetovalcem in gozdarjem vsak čas na roko z nasveti in bo jih zalagal s cenimi stroji in orodji to- in inozemstva in sicer za tisto ceno, kakor bi jih naročili naravnost v dotični tovarni. V to svrhu bo se napravila velika zaloga in trajna razstava strojev, koje ogled se vsakemu interesentu najtopleje priporoča.

Nakup sadja za tolklo. A. Schaffler, Hartberg, Štajersko, nas opozarja na to, da kupi približno 40 vagonov svežega kislega sadja (jabolk za tolčenje). Ponudbe se naj vpošljejo na zgoraj navedeno tvrdko.

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.

Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Komisijonela prodaja sadja na Dunaju.

Naznanjamo s tem, da bo Zveza do nadalje zopet prodajala vsak četrtek in petek na veliki dunajski tržnici sadje svojih članov, oziroma pri nji včlanjenih zadrug.

Sadje se prevzame v komisijonelo prodajo na podlagi poprejšnje prijave in pritrditve zastran Zveze. V slednjem slučaju se razven izdatkov v gotovini (tovornina, izdatki za spravljjanje na trg in tržna pristojbina) še odtegne 5% od kosmatega izkupička.

Za skrbno spravljjanje in posodo mora poskrbeti zmiraj vpošiljatelj sam.

Prijave, v katerih naj bo naveden natančen naslov, množina vsake vrste, ki je na razpolago, in nje kakovost, čas, kedaj bi se sadje poslalo, navedba članstva, se naj pošljejo Zvezi.

II.

Poročilo glede blagovnega prometa Zveze.

I. Melasina močna krmila.

Objavljamo s tem našim cenjenim odjemalcem prodajne cene močnih krmil za bodočo sezono iz tovarne močnih klajil Bruck n. L. c. k. kmetijske družbe na Dunaju in ponujamo dokler je kaj zaloge:

Št. IV melaso iz palmovih tropin 100 kg K 15.90, št. I melaso iz palmovih koščic 100 kg K 16.10, št. II melaso iz palmovih koščic kokosa 100 kg K 16.40 od tovarniške postaje Bruck—Királyhida. Pošlje se po želji odjemalca takoj ali koncem meseca julija 1913, neštevisi vreče, ki se zaračuna s 60 vin; ta se vzame nazaj tekom 4 tednov brez stroškov na južnem kolodvoru v Gradcu, ako je v dobrem stanju, po ravnoisti ceni.

Ako se vzame celi vagon, dovolimo pri zgorajšnjih cenah še popusta 25 K.

Ako bi tovarna za močna krmila v Brucku m. L. c. k. kmetijske družbe na Dunaju pred končno dobo znižala svoje oficijelne cene, dovolimo svojim odjemalcem celih vagonov za krmila, ki še jih niso odvzeli, tudi nižjo ceno.

Ce se vzame melasinih močnih krmil manj kakor vagon, takrat ne izvršimo naročila od tovarniške postaje, ampak od naših skladišč v Ljubnem, Gradcu in Račjem. Ponujamo ta krmila, dokler je kaj zaloge, po sledečih cenah:

Št. IV melaso iz palmovih tropin 100 kg K 17.40, št. I melaso iz palmovih koščic 100 kg K 17.60, št. II melaso iz palmovih koščic kokosa 100 kg K 17.90, št. VI melasino goščo 100 kg K 19.50 brez vreče, ki se zaračuna s 60 v.

To pa vzamemo za ravnoisto ceno nazaj tekom 4 tednov, ako je v dobremu stanju in se nam vpošlje brez stroškov na južni kolodvor v Gradec. Plačati se morajo krmila takoj.

Zlasti pa moramo opozoriti svoje odjemalce, ki dobivajo melasina močna krmila iz naših skladišč v Leobnu, Gradcu in Račjem v manjših množinah, da imamo v teh zalogah cele vagone teh krmil, in toraj daje Zveza tem odjemalcem to blago po nižji ceni, ker jim ni treba plačati visoke tovarne za posamezna naročila od tovarne v Bruck—Királyhida.

2. Bakreno galico,

dobava Zveza, dokler je kaj zaloge, najboljšee kakovosti v vrečah po 100 kg po od 15. junija t. l. veljavni ceni K 64.—; kraj odpošiljatve Gradec, Maribor ali Celje določi Zveza; 100 kg z vrečo vred brutto za netto. Vreče po 50 kg se podražijo za 60 vinarjev pri 100 kg. Z ozirom na vedno višje cene moremo imeti razmeroma le majhne množine bakrene galice na skladišču. Priporočamo torej svojim članom, da si jo omislijo čim prej in nam naročila vpošljo, kakor hitro mogoče, kajti ni izključeno, da se bodo cene še bolj zvišale.

3. Žveplo.

Ventillato Trezza, najfinjša kakovost, v bombaževih vrečah, po 25 kg, od našega skladišča v Mariboru ob Dravi, 100 kg za 21 K 50 v.

4. Cene žita za setev.

Ponujamo, dokler je kaj zaloge: zimsko rž, sorta petkuška, štajerski pridelek K 27.—, zimsko rž, sorta hanaška 27.—, zimsko pšenico, sorta Groß-Bleu 30.—, zimski ječmen 26.—, zimsko grašico 84.—

za 100 kg čiste teže, od graškega kolodvora proč, brez vsakega popusta, plačljivo v 14 dneh po prejemu računa.

Zrnje se oddaje le v vrečah po 50 kg čiste teže, in zaračunamo vreče po jedni kroni, vendar pa jih vzamemo zopet nazaj za ravnoisto ceno, če se pošljejo v dobrem stanju tekom 4 tednov tovarnine prosto Gradec južni kolodvor.

Na zahtevanje vpošljemo vzorce.

5. Sol za jed in živino.

Ker so zvišale soline v Aussee pristojbino za nakladanje, se podraži sol od 1. septembra 1912 za 4 vin. pri 100 kg.

6. Cene trijerjev.

Javljamo s tem svojim članom, da je zvišala Zveza nemško-avstrijskih tvrdk za trijerje cene vseh trijerje za 10 odstotkov, ne zaračunajo pa se več v bodoče stroški za spravljjanje.

7. Sezamove pogače.

Opozarjamo svoje članice, da je za bodočo sezono le malo oljnatih pogač na razpolago. Pogajamo pa se za veliko množino tega krmila in zaradi tega prosimo, da se nam naznani potreba za dobo od septembra 1912 do maja 1913 najpозneje do 10. septembra, da se vemo pri nakupu ravhati.

III.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesi med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznani, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti posameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesi obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca septembra in oktobra 1912.

Sejmi z rogato živino: Dne 5., 12., 19. in 26. septembra; dne 3., 10., 17., 24. in 31. oktobra.

Dva di pred sejmom s klavno živino se vrši sejem z živino za vzrejo.

Sejmi s klavno živino: Dne 6., 13., 20. in 27. septembra; dne 4., 11., 18., 25. in 31. oktobra.

Konjski sejmi: v četrtek dne 5. septembra in v četrtek dne 5. oktobra.

Ponudbe:

Oskrbništvo grajščine Steinhof pri Radgoni, 8 mladih bikov, pincgavskih in simodolskih, kakor tudi tel križancev, 6 mesecev do 1½ leta starih, za nadaljno vzrejo. Cena 1 K 12 v za kilogram od mestne tehtnice v Radgoni. Posamezni repi se ne oddajo.

Zadružna vnovčevalnica za živino pri Sv. Miklavžu v Sausalu: 2 lepa plemenska biku muropolske pasme, 2½ leta stara, vozita dobro, nista huda, približno 1000 kg, K 1 za kilogram; 1 kravo, mešane pasme, dobro dojnice, vrže koncem meseca julija sedmo tele, vozi dobro; cena po sporazumu.

Jožef Berger, grajščina Hahnhof, Stiftingtal pri Gradcu: 1 bika čiste muricodolske pasme, 15 mesecev starega plemenjaka, čez 600 kg, K 800.

Jožef Heinrich, Hengsborg pri Wildonu: Kravo s teletom, simodolsko križanko, 600 K težko za 620 K; je dobra molzna krava.

Franc Thoma, Gröbmung: mlado kravo gorskih liscev s 3 tedni starim teletom, lepe rasti, približno 580 kg 600 K.

Karl Neuper, pivovarnar in posestnik, Bad Aussee: 1 pincgavskega bika, 1½ leta starega, premovanega, rod se more dokazati, 550 kg 680 K.

Oskrbništvo grofa d'Avernas, Neuschloss, pošta Wundschuh, 8 izvrstnih telic za vzrejo, pincgavske pasme, 6 do 8 mesecev brejih, 470 do 550 kg težkih, cena za komad 580 do 650 K.

Hugo pl. Baltz, grajščina Hollererhof, pošta Rein pri Gratweinu, krasno kravo, simodolko, približno 800 kg, molze na novo, K 800.

Kmetijska podružnica v Solčavi ponuja: 150 glav podrejenih ovac, 100 glav podrejene živine in 50 komadov lepih ovac za vzrejo, zelandске pasme; cena 80 v do 1 K za 1 kg.

Dr. Tausch, Razvanje, pošta Hoče, 1 pincgavsko kravo, prav dobrega plemena, po 3. teletu, 540 kg; 1 pincgavsko telico, 15 mesecev staro, 270 kg, 1 K za 1 kg žive teže.

Naročila.

Viktor Glaser, Ruše pri Mariboru, kupi mlado telico holandske pasme.

Oskrbništvo Frauneder, Urgenthal pri Brucku ob Muri, kupi vsak čas na novo molzne krave.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pisмено drugače pogodili.

Tržna poročila.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 7. septembra na Ptujski gori*, okr. Ptuj; pri Sv. Gorah**, okr. Koze; v Brežicah (svinjski sejem); v Vojniku*, okr. Celje; pri Sv. Jederti, okr. Laško; v St. Ilju**, okr. Maribor; v Slivnici*, okr. Maribor; pri Sv. Vidu pri Ptuj**.

Dne 8. septembra v Gomilici, okr. Lipnica; v Frauenbergu, okr. Liezen; v Oppenbergu, okr. Rottenmann.

Dne 9. septembra v Graden-Piber**, okr. Voitsberg; v Gomilici okr. Lipnica; v Mozirju**, okr. Gornjigrad; v Gnasu, okr. Feldbach; v Ilzu, okr. Fürstenfeld; v Rušah**, okr. Maribor; na Spodnji Polskavi*, okr. Slov. Bistrica; pri Sv. Jurju v Slov. Gor**, okr. Sv. Lenart v Slov. Gor.

Dne 10. septembra v Groß-Kleinu (klavna živina), okr. Lipnica; v Rogatcu (z veliko živino); v Köflachu*, okr. Voitsberg; v Leoben*; v Št. Mihaelu pri Leobnu (z muropoljsko živino); v Ormožu (sejm s ščetinarji).

Dne 11. septembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Dobju, okr. Kozje; v Imenem, okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 12. septembra na Bregu pri Ptuj* (svinjski sejem); v Gradcu (z rogato živino).

Dne 13. septembra v Dobovi**, okr. Brežice (tudi konjski sejem); v Gradcu (z zaklano klavno živino); v Rogatcu (sejem s ščetinarji)

Dne 14. septembra v Špitalu na Seme-ringu**, okr. Mürzzuschlag; v Ivnici**, v Juden-burgu; pri Sv. Ani na Krempergu*, okr. Cmurek; v Golobinjeku**, okr. Kozje; v Brežicah (svinjski sejem); v Petrovčah, okr. Celje; v Mauternu*; pri Sv. Antonu v Slov. Gor.

Dne 16. septembra pri St. Veita.Voggau**, okr. Lipnica; v Št. Mihaelu pri Leobnu (sejem z žrebeti); v Zdolah**, okr. Brežice; pri Št. Janžu pri Spodnjem Dravogradu**, okr. Slovenji Gradec; v Glashütte**, okr. Deutschlandsberg; v Šmarju pri Jelšah**, v Gasenu**, okr. Birkfeld; v Weizu**, v Braslovčah, okr. Vransko; v Loki**, okr. Laško; v Söchau**, okr. Fürstenfeld; v St. Stefanu pri Leobnu; v Wald*, okr. Mautern; v Gleisdorfu**.

Dne 17. septembra v Radgoni**; v Ka-peli**, okr. Brežice; v Ljutomeru**; v Ormožu (sejem s ščetinarji); pri Sv. Petru*, okr. Oberwölz.

Dne 18. septembra v Ptuj (konjski sejem, sejem z govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; pri Št. Jakobu, okr. Bruck.

Dne 19. septembra v Öblarnu, okr. Gröb-ming; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Doberni**, okr. Celje; v Gradcu (z rogato živino); v Stanzu**, okr. Kindberg.

Dne 20. septembra v Liezenu (konjski

sejem in tudi z žrebeti) v Rogatca (sejem s ščeti-narji); v Gradcu (z zaklano klavno živino).

Dne 21. septembra v Fehringu**: v Ilzu**, okr. Fürstenfeld; v Ligistu**, okr. Voitsberg; v Hartberg am Lebung**, okr. Hartberg; v Weiß-kirchenu**, okr. Judenburg; v Lučanah**, okr. Arvež; v Št. Georgen a. Stiefing**, okr. Wildon; v Ormožu**: v Povsredi**, okr. Kozje; v Framu**, okr. Maribor; v Brežicah (svinjski sejem); v Anger, okr. Birkfeld; v Murau**: na Laškem**.

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmo in slamo od 12. avgusta do 18. avgusta 1912. Pripeljalo se je 46 vozov s 538 metriskimi stoti sena in 28 vozov s 332 metriskimi stoti slame; sejem je bil slabše obiskan, ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisle od K 5.20 do K 6.70, sladko od K 5.— do K 6.60; ržena slama od K 4.— do K 5.—; pšenična slama od K 4.— do K 4.80, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 22. avgusta 1912. Prignalo se je 390 volov, 320 bikov, 560 krav, 21 živih telet in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 4 voli, 103 bikov, 103 krav, — telet; na Gornje Štajersko: 70 volov, 30 bikov, 20 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet: Trst: — vol, — bikov, — krav, — telet; Predarlberško: 15 volov, 24 bikov, 25 krav, 10 telet; Swico: — volov, — bikov, — krav, — telet; Češko: 64 volov, 52 bikov, 243 krav, 10 telet. Moravsko: 6 volov, 20 bikov, 40 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od 100.— do K 108.— (izje-moma K 112.—), poltolsti od K 92.— do K 98.—, suhi od K 86.— do K 90.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave tolste od K 78.— do K 90.—, poltolste od K 62.— do K 76.—, suhe od K 50.— do K 58.—; biki od K 80.— do K 102.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; črez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina do 80.— do K 102.—.

Sejem klavne živine dne 23. avgusta 1912. Zaklana živina: 865 telet, 2105 svinj, 10 komadov drobnice.

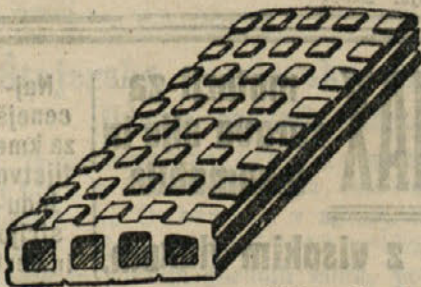
Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.20 do K 1.40; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.42 do K 1.50; mlade svinje od K 1.62 do K 1.68; nemške pitanske svinje od K 1.56 do K 1.60; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.64 do K 1.68; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.54 do K 1.60; mesne svinje od K 1.52 do K 1.60; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.50 do K 1.56; bosnjaške pitanske svinje, suhe, od —.— do K —.—; ovce od K .80 do K 1.10; kozlički in jagnjeta od K 6.— do K 8.—.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruz	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	14—	11—	15—	12—	11—	16—
Ormož..	50	11—	8 50	8—	8—	10—	11—
Gradec .	50	12 50	11 50	11 95	12 67	10 70	6 50
Ljubno .	50	13—	10 50	11 50	13—	11—	—
Maribor	50	11—	10—	9—	12—	10 50	11 50
Ptuj ...	50	11 35	10—	9 50	11—	10 50	—
Inomost	50	—	—	—	—	—	—
Celovec	50	11 50	11 08	—	10 10	—	—
Solnograd	50	12 20	10 25	—	12 60	11 30	—
Dunaj .	50	12 10	10 05	10 37	10 50	10 35	—
Ljubljana	50	12 42	10 87	10 60	11 47	9 90	—
Linc ...	50	—	—	—	—	—	—
Pešt ...	50	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kisle	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	17 50	20—	5—	4—	2—	1 50
Ormož ..	50	11 50	14—	3—	2 50	2—	1 50
Gradec .	50	12—	—	3 05	2 95	2 35	—
Ljubno .	50	—	22—	4—	3—	3—	2 50
Maribor	50	11 50	15 50	2 50	—	2 50	2—
Ptuj ...	50	—	—	3 50	3—	3 40	2 30
Celovec	50	—	—	—	—	—	—

Radgonske parne opekarne

Ro dolgem premišljevanju in mnogih poskusih se nam je posrečilo napraviti iz žgane ilovice tlake za hleve, s katerimi lahko napravimo vzorne hlevske tlake. Ker površina teh plošč ni gladka, ampak razdeljena v male kocke, ni mogoče, da bi živini izpodrsavalo in po jarkih med temi kockami se lahko scalnica vedno odteka, vsled česar ostane stolja dalje suha in ohranjena.

Če primerjamo stroške za napravo lesenega tlaka in našega iz lončenih plošč, lončeni ni dražji, ako se oziramo na njegove velike prednosti in na trpežnost.

Kakor se vidi iz slike, se položijo te plošče na lahko podlago iz betona, ki je nagnjena 2½ do 3% za govejo živino, 5 do 8% za svinjake.

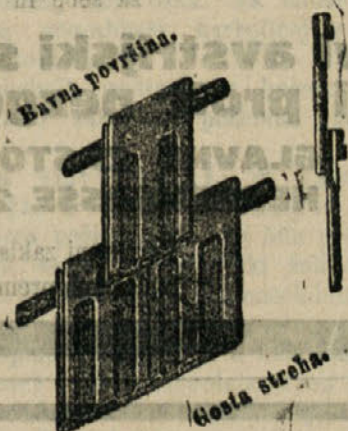
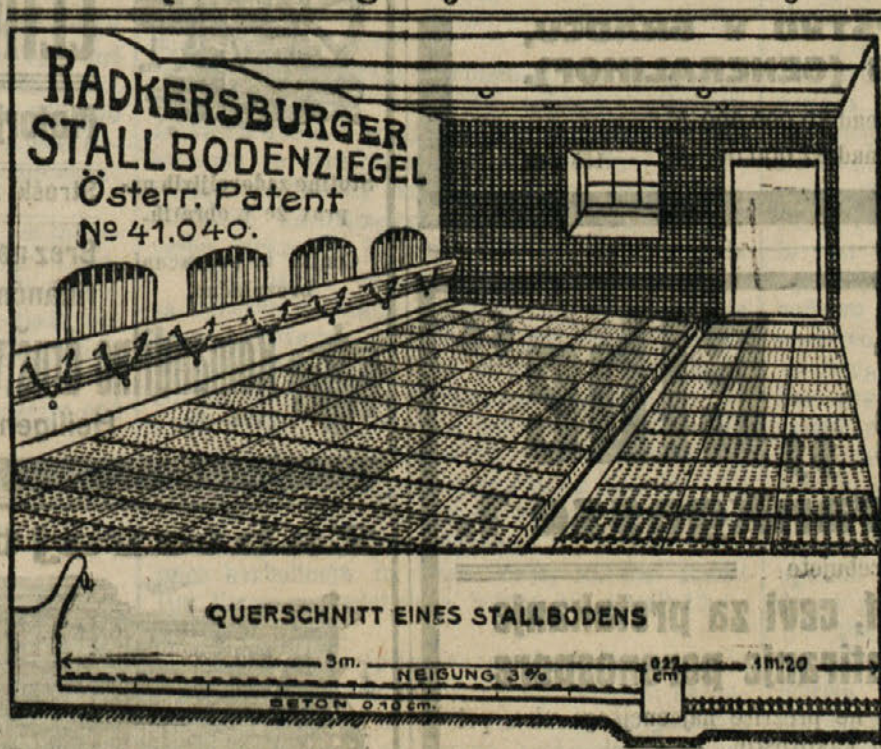
Hlevski tlak iz gline je pripraven za vsak hlev, se lahko osnaži z malo vodo, le parkrat je treba potegniti z metlo, prihranila se torej čas in material.

Na železniški vagon z 10 tonami se lahko naloži 150 m² teh plošč. 1 komad : 5 kg. Na m² gre 15 plošč.

Vzorci in ponudbe so na razpolago.

Ravnateljstvo radgonskih opekaren v Radgoni.

oddajajo trpežno strešno opeko in grapasto votlo opeko za goveje hleve in svinjake.

Tlak iz takih lončenih plošč je mnogo toplejši od vsakega iz drugega materiala napravljenega, ker so plošče votle in prihaja vsled tega temperirani hlevski zrak v tlak, kar na eni strani blazi iz podlage prihajajočo mrzlotu in na ta način zabranjuje preveliko tvorjenje hlevske pare, na drugi strani pa te plošče, ker sta zrak in glina slaba prevodnika toplote, ne jemljejo živini telesne gorkote, kar je velikega zdravstvenega pomena.

Dobra pitna voda podaljša življenje!

Iskanje in odpiranje vrelčin,
vodovode stavi pod garancijo kot
specialiteto:

Prva moravska tvornica za vodovode in
sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni
dobavnik, Mähr.-Weiskirchen.

Izborna priporočila na razpolago. — Ogled na
licu mesta zelo ceno.

131—24

Pozor pred malovrednim blagom! Thomasova moka I.

je najboljša in najcenejša fosfornata gnojilo, ki
se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah. —

Za čistost in za naka-
zano vsebino fosforjeve
kisline, raztopne do
zadnjega v citrinski
kislini, kakor za fino
zmleto moko, zaznamo-
vano s

šfiriperesno deteljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi,
vedno sijajno uspešnimi skušnjami glede Thoma-
sove moke 65—24

kupčijska pisarna za fosfatovo moko
čeških Thomasovih tovarn
Dunaj I., Bauernmarkt 13.

Rodbinam

kot prirojenim ljubiteljicam čašice
dobre žitne kave, prijetnega in polnega
okusa, služi najbolje Franckova Perl-rž.
Prava samo z napisom: Perlro: in :kav-
nim mlinčkom: kot tvorniško znamko.

281—5

Lovske puške

z vsemi zaželenimi posebnostmi, po vsaki ceni, priznane
najboljše izdelane in za to tudi odgovarjajoče vsem
zahtevam pri streljanju, nadalje pistole, samokrese, brov-
ninge in sploh vse v to stroko spadajoče izdelke pri-
poroča po najnižjih cenah že slavno znana trdka

Prva borovljaska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

družba z omejeno zavezo, Borovlje, Koroško.

Ceniki o orožju zastoj in poštne prosto.
Popravila se prevzamejo za najnižjo ceno. 209—12

Oznanila

„Gospodarskem Glasniku“
dosežejo pri veliki izdaji naj-
večjo razširjatev.

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljanje
mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrmljami) št. 4, katerega ste nam
svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo
zadovoljni. Z njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke
(šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

4. 7. 11—24

Kmetijska zadruga v Kilbu.

Prvi zavod za izdelovanje mlinjskih kamnov
E. J. HELLER, r. z. z o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Pri jesenskem gnojenju

polja in travnikov naj ne opusti noben
kmetovalec, gnojiti razven s fosfati (Toma-
ževo žlindro, kostno moko ali superfosfatom)
zmiraj tudi s

kajnitom ali 40odstotno kalijevo gnojilno soljo.

Kot srednje gnojenje se računa na oral =
1600 štirjaških sežnjev, 300 kil kajnita ali
100 kil 40odstotne kalijeve gnojilne soli,
ki se kratko pred trošenjem umetnih gno-
jil pomeša s fosfati.

Da se pravočasno dobijo kalijeva gnojila,
se priporoča, jih takoj naročiti.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umet-
nih gnojil se brezplačno dobé pri:

Kmet. pisarnica za pojasnila kalisindikata
Dunaj, VIII/2, Skoda ulice 3.

Landw. Auskunftsstelle des Kalisindikats
WIEN, VIII/2, Skodagasse 3.

Vsak kmetovavec

se pouči o za njega neizogibnem

jamstvenem zavarovanju

— obrata in o zavarovanju —

proti nezgodam

za sebe in svoje osebo pri

Prvi avstrijski splošni zavaroval- nici proti nezgodam na Dunaju.

GLAVNO ZASTOPSTVO V GRADCU,
HERRENGASSE 28 (GENERALIHOFF).

Varnostni zaklad nad 30.000.000 K.

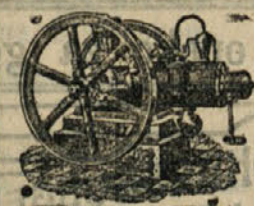
Izplačanih premij nad 57.000.000 K. 155—12

Grand Prix na svetovni razstavi v Parizu 1900.

Kwizdov zdravje vračevalni fluid

za konje. 1 steklenica stane 2 K 80 v.
Čez 60 let v dvornih konjsučinah in dirkališčnih blevih
v porabi za ojačenje in okrepčanje odvečenih kit
po naporih i. t. d., omogoča da konji napno vse sile pri
dreningu. Kwizdov zdravje vračevalni fluid (besede
„Kwizdas Restitutionsfluid“, vinjote in
ambalaže so postavno zavarovane) je le
takrat pristen, če stoji zraven ta var-
nostna znamka. Dobi se v vseh lekarnah
in drogerijah. — Ilustrovani katalogi za-
stoj in poštne prosto. — Glavna zaloga:

Franc Iv. Kwizda, c. in k. avstroogrski, kralj. rumunski
in kralj. bulgarski dvorni dobavatelj
okrožni lekarnar, Korneuburg pri Dunaju. 205-24

CLIMAX

motorji za
surovo olje in
lokomobile.

Motorji z visokim tlakom.

Naj-
cenejši
za kme-
tjstvo,
indu-
strijo
in obrt.

Stotine zadovoljivih na-
prav že v obratih.

Ceniki in proračuni
brezplačno.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole
finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

Komanditno društvo Bachrich & Co., Dunaj, XIX/6

179a—12

Heiligenstädterstraße 83 La.

Tovarna za gu- mijeve izdelke „Elbe“ Dunaj, IX., Frankgasse 1.

Če potrebujete

frake za cepljenje trt, cevi za pretakanje
vina, priprave za zafiranje peronospore

ali kake druge predmete iz gume, ne prezrite najcenejšega vira pri
najtrpežnejših kakovostih.

Navedena tovarna zalaga tudi Zvezo kmetijskih zadrug.

Naročila sprejema Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu,
Franzensplatz 2, in tudi c. k. kmetijska družba v Gradcu,
Stempfergasse 3. 103—24

Zahtevajte brezplačni

ilustrovani cenovnik št. 393a o
mlatiliščih, ročnih, na vitolj in na
motor, s tečaji ki se dajo okoli in
okol mazati, raznih vitilj (gopelnih) z
živalskim pogonom, kosilnih strojev
za travo, deteljolo in žito o obračunskih,
senkih in žitnih grabljah, čistilni-
kih za vrnje, trilerjih, luštilnikih
za koruzo, slamo in krmoraznecih,
strojev za rupo rezati in pripravljati
mečko ter vseh drugih kmetijskih strojev
najnovejših in s cenami obdarovanih
konstrukcij od

Ph. Mayfarth-a & Co.

tovarnarja kmetijskih strojev z lastno
linarno in obratom s kladivi na paro
Dunaj II/1, Taborstraße št. 71.
ustanovljeno 1872. 1500 delavcev.

Znatno povečana in najmodernejša opremljena tovarna. Premirana s čez 700 darlii.
Žele se preprodajalci in zastopniki.